

Bedřich Pokorný – vzestup a pád

Jiřina Dvořáková

Na myšlenku zabývat se životními osudy Bedřicha Pokorného mne přivedla v podstatě náhoda. Při pořádání archivního fondu bývalé IX. správy FMV se mi do rukou dostal strojopis *Sborníku vzpomínek a dokumentů*, který k 25. výročí vzniku SNB v roce 1970 připravovala k vydání Ideologická komise Hlavního výboru KSČ při MV ČSSR. Po zběžném prolistování se zpočátku nezáživné články staly velice zajímavým čtením a inspirací. Bývalí zaměstnanci MV zde vzpomínají na dobu před 25 lety a na začátky svého působení na vnitra. Jména některých autorů příspěvků jsou více než zajímavá, např.: Gríša Spurný (Jindřich Spurný) – bývalý osobní tajemník ministra vnitra Noska, Karel Smíšek – bývalý náčelník operativní techniky, Jindřich Veselý – bývalý velitel Státní bezpečnosti a další.

Z 22 příspěvků jsem vybrala tři. Všechny totiž vzájemně propojuje osoba kdysi mocného a obávaného muže, majora Bedřicha Pokorného, bývalého přednosty odboru pro politické zpravodajství, později zástupce velitele StB Jindřicha Veselého. Autoři článků Pokorného dobře znali, jako jeho podřízení s ním několik let úzce spolupracovali. V době, kdy psali své vzpomínky, byl již Pokorný po smrti, ale psal se rok 1970...

Jak vyplývá z dochovaných písemností zpracovávaného fondu, *Sborník vzpomínek a dokumentů* nakonec vydán nebyl, ale přesto stojí zato začít se do některých jeho pasáží.

Nostalgie vzpomínek

První příspěvek napsal JUDr. Zdeněk Lukeš, bývalý tajemník přednosty odboru Z špkt. Bedřicha Pokorného a následně plk. Františka Jandy, pozdější náčelník legislativního oddělení sekretariátu MNB a zástupce náčelníka vnitřní správy MV. Článek se jmenuje *Vzpomínka na soudruhy*.

„Každá vzpomínka na události před 25 lety a postavy, s nimiž jsme se v té době setkali, je nutně zabarvena dalším vývojem, pozdějšími událostmi i dnešní podobou života. Je to zcela přirozené, člověk v 60 letech není týž jako ve 40 nebo 35 letech. Proto, a je to koneckonců osud každé vzpomínky na minulé vzdálené události, i mé obrazy, které se mi vybavují na můj příchod na Ministerstvo vnitra v r. 1945 a na soudruhy, s nimiž jsem tam spolupracoval, nemusí být zcela přesné. Mnoho věcí, které by bylo třeba snad připomenout, bylo zatlačeno jinými vzpomínkami a dalšími událostmi. Tak tomu zřejmě je i se vzpomínkou na Bedřicha Pokorného a Františka Jandu, na první, dnes už méně známé, představitele čs. bezpečnosti z let 1945 až 1948.

Nepochybné je, že doba, v níž vykonávali svoje odpovědné funkce pod vedením ministra vnitra soudruha Václava Noska, byla svým způsobem velmi složitá: územím republiky prošla válka, hospodářství a doprava byly rozrušeny, zásobovací situace svízelná: to na jedné straně. Na druhé straně obrovské nadšení lidí, že jsme svobodni, úcta a láska k Sovětskému svazu, komunistické straně i odhodlání budovat nový život podle Košického vládního programu. Jen postupně se konstituoval centrální a místní státní aparát a jeho součástí: Bezpečnost. Před bezpečnostními orgány stály úkoly, jaké tu dosud nebyly: postih válečných zločinců a zrádců, zabezpečení obrany státu i jednotlivých občanů i obnova bezpečnosti a pořádku za existence složitých společenských vztahů znásobených nebyvalým pohybem obyvatelstva souvisejícím s odsunem Němců, osídlováním pohraničí a repatriací a především důsledky okupace.

Lidově demokratický státní aparát se však teprve postupně zřizoval nejdříve na Slovensku a pak i u nás. Tak to bylo i s výstavbou bezpečnostního aparátu. V nejsložitější situaci r. 1945 tu nebyla centrálně řízená Bezpečnost, nýbrž ústředně řízené vojensky organizované četnictvo, ve velkých městech státní policie a ve většině měst a obcí obecní

policie. Připomínám jen pro zajímavost, že ještě koncem května 1945 byl směrnicemi Ministerstva vnitra utvrzen stav, že si místní národní výbory mohou zřizovat k udržení veřejné bezpečnosti a veřejného pořádku vlastní (obecní) bezpečnostní sbor organizovaný z občanů podle zásad vojenské organizace. Jeho velitele jmenoval předseda národního výboru na základě usnesení pléna. Teprve v červnu 1945 byl právně postaven SNB jako samostatný a úředně organizovaný sbor, do něhož byly začleněny dosavadní tzv. uniformované složky: četnictvo, uniformovaná státní i obecní policie.

Taková byla tedy, stručně řečeno, situace, kdy do Prahy na Ministerstvo vnitra přišel soudruh Bedřich Pokorný do funkce vedoucího bezpečnostního odboru, v níž byl podřízen přímo ministru vnitra soudruhu Noskovi. Soudruh Pokorný předtím působil v Brně, kde od osvobození, jako čelný funkcionář ilegálního a pak revolučního národního výboru, rovněž zastával vedoucí funkci na úseku bezpečnosti. Pocházel z brněnské komunistické rodiny a sám důstojník – patřil mezi jistě ne velkou skupinu důstojníků čs. armády, která otevřeně prosazovala své progresivní přesvědčení. Jeho úkol byl zaměřen na výstavbu čs. státní bezpečnosti. K tomu měl nepochybně předpoklady i zkušenosti jako bývalý důstojník obranné vojenské služby i jako čelný představitel ilegálního odboje. Měl však málo lidí, kteří by měli pro takovou práci potřebné předpoklady: zároveň politickou uvědomělost, vzdělání i odbornou kvalifikaci. Byli tu po jedné straně kvalifikovaní odborníci, většinou však apolitičtí, a na druhé straně soudruzi straně oddaní a pro práci nadšení, ale nezkušení, kteří odborně znali buď velmi málo, nebo dokonce nic. Soudruh Pokorný i v této situaci hledal a podporoval pozitivní stránky rozporu mezi staršími odborníky a novými pracovníky bez zkušeností: usiloval, aby se soudruzi, které strana do bezpečnosti posílala, intenzivně učili a na pochodu získávali kvalifikaci. On nešetřil svých sil (pracovalo se tehdy od 8.00 hod. s polední přestávkou do 20 – 22 hod., včetně soboty a nevyjímaje i neděle dopoledne), aby každému, komu svěřoval úkol, dopodrobna až pedanticky všechno vysvětlil: pak sledoval další průběh a výsledky znovu probíral, diskutoval s příslušnými pracovníky i s ostatními, aby i oni získávali zkušenosti a učili se z úspěchů i chyb. Nebyl to žádný izolovaný funkcionář, každý měl k němu přístup a pro každého si našel čas. Dával příkazy, ale bral na sebe odpovědnost i tehdy, kdy ten, který plnil úkol, nepostupoval podle pokynů a rady. Nevymlouval se na nikoho a myslím, že mu byly přičítány na vrub věci, o nichž ani vůbec nevěděl, nebo jež byly provedeny jinak, než si přál. To si postěžoval, ale navenek se na nikoho nevymlouval, a to ani v palbě ostré kritiky. Soudruh Pokorný byl velmi vzdělaný marxista. Znal snad celou tehdy známou marxistickou literaturu a měl ji i promyšlenou. Říkal, že řadu věcí četl už před válkou a celou okupaci věnoval důkladnému studiu. Měl doma velkou knihovnu, kde nechyběla snad žádná významnější kniha klasická, naší i cizí beletrie: přátelil se s několika spisovateli a básníky (např. s Fr. Halasem). A hlavně miloval obrazy. Měl doma několik originálů českých malířů, ovládal jednotlivé malířské školy a dovedl hodiny vykládat o moderním francouzském umění a jeho vlivu na české malíře. Lehce koncipoval dopisy i výnosy a poučné rozkazy, snad se někde v archivech ještě najdou jako dokumenty doby.

Soudruh František Janda byl nástupcem Bedřicha Pokorného. Jeho zájem byl širší, řídil nebo velel už celému Sboru národní bezpečnosti, přitom státněbezpečnostní složka se postupně osamostatňovala v obsahové stránce i organizačně. Za něho šlo zejména o konsolidaci uniformovaných součástí bezpečnostního aparátu i kriminální služby a o vymezení vztahu SNB k národním výborům. Došlo konečně k přijetí prvního zákona o národní bezpečnosti (který se projednával v Národním shromáždění po řadu dlouhých měsíců), byly budovány tzv. pohotovostní útvary SNB, z nichž byla později budována Pohraniční stráž, dokončena výstavba hlavního velitelství SNB, zemských, oblastních a okresních velitelství SNB i odpovídajících útvarů Státní bezpečnosti a kriminálních úřadoven. V této etapě jsme prožívali únorové události a budování Lidových milic. (Starší funkcionáři LM z pohraničních okresů si snad ještě připomenou staršího plukovníka SNB, když se v jednotlivých okresech na jaře 1948 účastnil stranicko-služebních shromáždění příslušníků LM a skládání přísahy.)

I soudruh František Janda byl důstojníkem čs. armády. Rodem rovněž z Moravy prošel řadou posádek, absolvoval školu generálního štábu a skončil jako profesor na Vojenské akademii v Hranicích. Znal proto osobně i odborně velkou většinu důstojníků. Byl vězněn po celou dobu okupace, po osvobození, po kratším působení na MNO přešel na Ministerstvo vnitra jako velitel SNB. Vysoký, štíhlý, šedovlasý, s klidnými pohyby a s laskavými očima. Člověk, který se dovedl radovat i z malých věcí (kdo prošel koncentrákem, říkal, váží si už toho, že žije). Ale muž plný energie a vážnosti, když šlo o věc, a zejména, když někdo neposlechl nebo jednal na vlastní pěst ve vážné věci, nebo se dopustil nezákonnosti. Pak neznal slitování a dovedl si energicky zjednat pořádek. Disciplínu, kterou vyžadoval od svých nejbližších podřízených, přenášeli tito pak zase na své a tak myslím, že tato metoda vykonala své kladné dílo v krátkém čase. Když někomu musel ostřeji něco vytknout, nebylo mu dobře ani předtím, ani pak, zejména když šlo o člověka, jehož si jinak vážil. Ale i on dovedl vzít své podřízené v ochranu a nepřenášel odpovědnost na nižší články, když šlo o věci, které patřily do jeho kompetence. Byl jsem např. svědkem toho, jak odmítl žádost vysokého funkcionáře o okamžité potrestání. Řekl: ‚Nejdříve si věc prošetřím a vyslechnu toho, na něhož si stěžujete, pak teprve rozhodnu.‘ Nebyl ukvapený a vůči vyšším byl rovný, nikomu se neklaněl. Nejšťastnější byl doma v rodině a na cestách, zejména na Moravě. Tady se stavěl na známých místech a vzpomínal. Když jsem jej zavedl na válečnou historii, byly z toho celé přednášky, např. o bitvě u Lipan, u Kolína, u Slavkova aj., abych jmenoval jen tu známou trasu Praha – Bratislava.

Myslím, že soudruh Janda, později generál Janda, měl velkou zásluhu na dobrých vztazích se slovenskými bezpečnostními pracovníky. Jezdili jsme do Bratislavy na pověření a oni zase k nám. Stýkali jsme se také s představiteli bezpečnostních aparátů socialistických zemí. Prostředí, které dovedl soudruh generál Janda vytvořit, už samo o sobě napolovic pomohlo při řešení problémů spolupráce.

Oba z ministerstva odešli. Stýkal jsem se se soudruhem Bedřichem Pokorným i pak písemně a osobně, když jsem se dostal do Brna, se soudruhem generálem Jandou jsem se stýkal mnohem častěji. A vím, že oba na svoji práci v Bezpečnosti nezapomněli. Oba byli hodní lidé a dobří komunisté, kteří dali své nejlepší síly a schopnosti pro výstavbu čs. Bezpečnosti. Nyní jsou oba mrtví. Myslím, že by se na ně nemělo zapomenout.“

Jmenovec Bedřicha Pokorného, Jaroslav Pokorný, další bývalý tajemník B. Pokorného, nazval svůj příspěvek *Na dvou frontách*. Přináším jej ve zkrácené podobě.

„Po návratu z koncentračního tábora někdy v červenci 1945 prošel jsem branou závodu Motorlet v Praze Jinonicích. ...Blízko továrních vrat byla tabule se jmény padlých za nacistické okupace a v Pražském povstání. Mezi mrtvými bylo i jméno moje. – Budu dlouho živ! – pomyslíl jsem si a šel dál, do dílny, kde jsem před zatčením gestapem pracoval jako pomocný dělník. Na jedné z ustavujících schůzí mě waltrováci zvolili za sekretáře závodní organizace strany... Později na krajské konferenci jsem se stal členem pražského krajského výboru. Z okresu přišel kádrovák a řekl mi: ‚Zítřka se hlas na Ministerstvu vnitra na Letné u soudruha Veselého. Strana potřebuje posílit bezpečnost.‘ Na rozmýšlení nebyl čas. Byli jsme zvyklí poslouchat. Jménem strany se později oháněli i lidé, kteří se stranou a jejími cíli neměli nic společného.

2. února ráno ohlásil jsem se u soudruha Veselého v budově na Letné. – ‚Ty jsi ten komunist z Waltrovky?‘ Přivítal mne v rohové světlé kanceláři hezký chlap středních let, trochu podobou připomínající mladého Dimitrova. – ‚Tady máš klíč od staré Wertheimky. Budeš tam ukládat tajné spisy, které ti svěřím. Ostatní se dozvíš později. A ještě pro pořádek. Kolik jsi měl ve fabrice?‘ zeptal se věčně. – ‚Tisíc, tisíc sto.‘ – ‚Tak ty budeš mít pro začátek tady taky. Ještě chceš něco vědět?‘ ‚Ne.‘ ‚Tak tu Wertheimku dobře zavírej.‘ Trochu se usmál a tím zpečetil mé přijetí za aktuárského eléva Ministerstva vnitra. Začal pro mne nový život...

Jednoho dne mne zavolał odborový rada Jindřich Veselý a řekl: ‚Budeš sedět v předpokoji u šéfa politického zpravodajství majora Bedřicha Pokorného. Ty jsi Pokorný, on je Pokorný, dejte tedy rozum dohromady. On dobře ovládá zpravodajské řemeslo, uč se tedy

pilně od něho. Nenadějte společně příliš velké boty. ' Přikývl jsem na znamení, že souhlasím, a odebral se k šéfovi. – ,Mám ti dělat tajemníka, ' vyřídil jsem vzkaz od rady Veselého. ,Politického komisaře neopotřebuji, ' odsekl Bedřich. Chvíli bylo ticho: ,Jak jsi poznal, že mám být tvým komisařem, ' pokusil jsem se o žertovný tón. Podíval se na mne a přešel taky k žertování. ,Pro mne to vlastně bude výhoda. Přijde třeba terorista a zeptá se, jestli jsi ten prevít Pokorný. Ty přikývneš, on tě klidně odstřelí a já se vedle v pokoji budu chechtat, ' zažertoval Bedřich. – ,Ano, to bude dobré, ' na to já. – ,Přijde terorista, zeptá se, jsem-li ten pověstný Pokorný. Já mu odpovím, ten sedí vedle a pošlu ho k tobě. On tě klidně odstřelí a já se budu v předpokoji chechtat. ' – Čekal jsem, jak žert Bedřich přijme. Přijal. A tak jsme začali plodnou spolupráci.

Bedřich Pokorný rozuměl žertu. Byl vtipný, pohotový, vysoce kultivovaný, neobyčejně vzdělaný, jemný, nesmírně pracovitý člověk. V mládí se stýkal s Halasem, Nezvalem, Vincou Nečasem, Stavinohou, Markalousem a řadou levých intelektuálů z Devětsilu. Miloval obrazy, krásné sochy, znal perfektně naši i světovou literaturu, mnoho četl a stále se vzdělával. Při naší práci nám často do žertů nebylo. Časem, od května 1945 do února 1948, přibývalo nepřátel na domácí i zahraniční frontě. Bedřich Pokorný v čele odboru politického zpravodajství neúnavně sledoval úklady našich nepřátel. Spolu s desítkami prvních pracovníků mladé československé kontrarozvědky jsme čelili pokusům o kontrarevoluci, ať se o ně pokoušeli luďáci na Slovensku, nebo banderovci ve spojení s domácí reakcí, či agenti zahraničních rozvědek různých proveniencí. Třídní boj byl v těch letech krutý a nelítostný. Bud' my – nebo oni. Na naší straně bylo mnoho ztrát. Gustav Schramm byl první, žel ne poslední obětí bílého teroru.

V těch krutých letech padly mu za oběť desítky funkcionářů, poslanců národních výborů, poctivých a čestných lidí. Babice, Řevničov, jižní Čechy, Mladoboleslavsko, Vysočina, Valašsko, Ostrava, Žilina i kraj pod Tatrami a nejvýchodnější cíp republiky – všechna ta místa mají své památníky na oběti teroru.

Měl jsem možnost sledovat činnost řady soudruhů i soudružek, které jsme v té kruté době museli vysadit přímo do centra nepřítelů, aby přísně zakonspirováni mohli odhalovat protistátní činnost i zločiny proti míru a lidskosti. Měl jsem tu možnost obdivovat nejen jejich obětavost a odvalu, ale i um a opravdu mistrné kousky zpravodajské kontrarozvědné práce.

Myslím, že je na čase ocenit práci majora Bedřicha Pokorného. Byl v prvním období bojů na vnitřní i zahraniční frontě jedním z nejúspěšnějších. Skutečný mistr kontrarozvědné práce na obou frontách. Byl do morku kostí věrným synem naší k socialismu vykročivší země, oddaným vojákem strany, učenlivým a oddaným žákem Klementa Gottwalda. V padesátých letech i on zaplatil svou daň za poctivost a věrnost straně. A 25. března 1968 byl nalezen oběšen v lese nedaleko Brna, kde dožíval na penzi po návratu z Ruzyně.

Když rakev s jeho pozůstatky odplouvala do žároviště – tu nezůstalo ani jedno oko těch, kteří ho znali, suché...“

Poslední článek s příznačným názvem *Jak jsem začínal na Ministerstvu vnitra* napsal PhDr. Jurij Křížek, bývalý archivář odboru Z, později vedoucí pomocného oddělení archivu a ústřední evidence StB, kromě toho byl v letech 1946–48 zaměstnán částečně i v archivu evidenčního odboru Karla Švába na sekretariátu ÚV KSČ.

„V září 1945 jsem začal pracovat jako smluvní zaměstnanec na Ministerstvu vnitra. Přešel jsem tam na doporučení strany z Archivu hlavního města Prahy. Dostal jsem za úkol shromáždit úřední písemnosti centrálních německých úřadů kromě materiálů bezpečnostních složek. Zároveň jsem je měl předběžně vyhodnocovat pro potřeby Státní bezpečnosti. Z dnešního hlediska by oba úkoly nebyly ničím obtížným. Ale tenkrát na podzim 1945 to bylo všechno mnohem složitější.

Především na Ministerstvu vnitra, včetně odboru státní bezpečnosti, nebyly ještě vyjasněny mocenské poměry. Vlastní zápas o budování nové revoluční lidové Bezpečnosti mezi námi komunisty a skupinou kolem generála Bartíka, který byl hlavním představitelem benešovské londýnské buržoazní skupiny na MV, teprve začínal.

Za druhé měl jsem pracovat v oboru, o němž jsem neměl žádné představy. Postrádal jsem také skutečné politické i třídní zkušenosti. Odborně jsem sice rozuměl moderní spisovně a bylo mi jasné i to, co bych měl z hlediska archiváře dělat, abych ze spisovenských fondů vytvořil archiv. A zhora nic jsem nevěděl o práci Bezpečnosti a o významu písemnosti pro tuto práci. Vůbec mi nebylo jasno, co je třeba dělat, aby byl vyhodnocen písemný materiál z okupace pro potřeby Státní bezpečnosti.

A konečně nikdo – včetně mě – neměl představu, jak vlastně by měl vypadat takový bezpečnostní archiv, který by shromažďoval okupační písemnosti a vyhodnocoval je. Proto také veškeré materiální vybavení, jež jsem dostal, bylo zcela nedostatečné, ba žádné. Pravda, když jsem nastoupil do ministerstva, obdržel jsem stranické pokyny, jak mám politicky postupovat, a příkaz, že se mám se vším obracet na štábního kapitána B. Pokorného, který mi také skutečně velmi pomáhal a zasvětil do nezákladnějších úkonů podobné práce.

Úředně jsem však podléhal bezprostředně dr. V. Tomanovi, který byl právníkem a politicky patřil k sociálním demokratům, a přednostovi dr. Fr. Kropáčovi, který byl rovněž právníkem a byl, jestliže se nemýlím, členem lidové strany. Oddělení, které dr. Kropáč řídil, mělo připravit historicko-dokumentační publikace o teroristickém nacistickém zákroku proti vysokým školám 17. listopadu 1939 a o vyhlazení Lidic a Ležáků. Proto se také dr. Kropáč a dr. Toman snažili mě orientovat na to, abych jim pomáhal sbírat materiál k oběma připravovaným publikacím.

Stranický úkol však byl trochu jiný: shromáždit co nejvíce materiálu proti nacistickým okupantům a jejich českým pomahačům. Proto mě také B. Pokorný vedl k tomu, abych všechen materiál, jež jsem přebíral, co nejdříve prošel především z tohoto hlediska. Přípravovaly se totiž procesy proti K. H. Frankovi a protektorátní vládě a bylo třeba získat co nejvíce důkazního materiálu.

Tento stranický úkol se mi však zdál zpočátku téměř nesplnitelný. První dny jsem byl už skoro rozhodnut, že raději z vnitra odejdu. Nevěděl jsem, kde začít a jak by vůbec bylo možno na věc jít.

Přidělili mi sice místnost v hlavní budově ministerstva na Letné. Dokonce pěknou místnost mi dali! Ale do ní mi postavili jenom jeden starý nevelký manipulační stůl, jeden obyčejný dřevěný regál na spisy, rozviklaný a úplně prázdný – a jednu židli. Pokud si vzpomínám, nebyla tam zpočátku ani skříň.

A dole ve vestibulu budovy se na mě každý den zrána šklebilo 25 či 35 – nepamatuji si to už přesně – poměrně velkých beden. Ty byly plné nějakých německy psaných spisů. Bedny byly zachyceny při ústupu nacistických jednotek v Plzni. Údajně obsahovaly archiv říšského protektora. To se potom potvrdilo. A těch několik desítek metrů německých písemností jsem měl ve směšně krátké době utřídít, prohlédnout a rozebrat. A neměl jsem žádný soupis písemností ani popis úřadu říšského protektora. A ani jsem vlastně nevěděl, co se ode mne chce. Byl jsem však tenkrát ještě mladý a dost nerozvážený. Myslel jsem si, že stačí chuť do práce a zápal pro věc. A pustil jsem se do beden. Bral jsem jednu po druhé. Otvíral je bez ohledu na to, zda materiál v nich na sebe navazoval. To mi nikdo stejně nemohl říci. Přitom jsem četl stránku za stránkou od rána do večera, často i do pozdní noci. Musel jsem s tím být co nejdříve hotov. Přečtené spisy jsem třídil a srovnával. A poměrně brzy, i když s mnohými omyly a chybami, se začínala rýsovat část spisovny říšského protektora. Ta, která byla v květnových dnech zachycena. Současně se však ukazovalo, že mnohé a mnohé písemnosti – a často ty nejdůležitější – chyběly. Přesto zachovaný materiál byl cenný a obsahoval některé závažné doklady.

Po několika týdnech tápavé a usilovné práce se mi přece jenom – za značné podpory B. Pokorného a později i Jindry Veselého, který byl jako člen ÚV KSČ poslán na Ministerstvo vnitra a staral se i o práci nás mladých komunistů, – podařilo orientovat se plně v materiálu a mohl jsem začít shromažďovat podklady pro práci bezpečnostního aparátu.

A právě tehdy, kdy moje námaha přinášela první výsledky, dostal jsem se do těžkého sporu s generálem Bartíkem, který byl šéfem celého odboru státní bezpečnosti, kam jsem patřil i já. Bartík – zdá se mi – někdy koncem října nebo začátkem listopadu 1945 rozhodl, že

písemnosti úřadu říšského protektora budou zapůjčeny představitelům americké armády. Podle dohody mezi Spojenci o válečné kořisti měli si je prý prohlédnout a vyhodnotit. Bartík mi dal příkaz, abych všechny spisy uložil zpět do beden a bedny připravil k odvozu. Ocitl jsem se v těžké situaci. Služebně jsem nemohl generálu Bartíkovi odporovat, ale rozkaz jsem splnit nemohl a nechtěl. Byl jsem rozhodnut, že zabráním tomu, aby písemnosti byly Američanům půjčeny. Byl jsem totiž přesvědčen, že nejen z politického hlediska, nýbrž i z bezpečnostního hlediska by tím byly poškozeny zájmy naší republiky. Vždyť jsme ještě sami nevěděli, co všechno bedny obsahují! A navíc jsme neměli žádnou záruku, že materiál nám bude vrácen všechn a tentýž. O celé věci jsem ihned informoval soudruhy G. Spurného a B. Pokorného. Několik dní bylo ticho. Až náhle jsem byl předvolán do kanceláře generála Bartíka. Ten se na mne prudce obořil a křičel, že jsem jej pomluvil u ministra, že jsem neměl právo bez jeho vědomí informovat o jeho rozkazu někoho druhého, že učiní vše, abych z ministerstva odešel a byl případně potrestán i jinak. Nebylo mi tenkrát dobře. Dr. Kropáč mě začal mnohem více kontrolovat a přiděloval mi četné úkoly, které mě měly odvádět od mé hlavní práce. Dokonce dr. V. Toman, který se ke mně choval přátelsky a pomáhal mi zlepšit mé pracovní podmínky, mě tentokráte varoval.

Ale nakonec všechno dobře dopadlo. A pro mě bylo nejdůležitější, že jsem spor vyhrál a písemnosti zůstaly u nás na ministerstvu. Mohl jsem bez přerušování pokračovat ve své práci a plnit svůj první úkol, který mi strana dala: pomáhat budovat nový bezpečnostní archiv.“

Hodnocení B. Pokorného jeho bývalými spolupracovníky již známe, seznamme se tedy se základními údaji jeho profesního života, jak se je podařilo sestavit z dochovaných pramenů, které byly v Archivu MV k dispozici.

Kariéra

Bedřich Pokorný se narodil 6. 3. 1904 v Brně. Absolvoval 4 třídy reálného gymnázia a 4 ročníky obchodní akademie s maturitou. Do armády vstoupil 1. 10. 1924 jako vojín prezenční služby k pěšímu pluku 31 v Jihlavě. Odtud byl vyslán na Vojenskou akademii v Hranicích, kde studoval do roku 1926. V letech 1926–27 absolvoval jednoroční důstojnickou aplikační školu pro pěší vojsko v Milovicích, která připravovala budoucí velitele, a o rok později armádní plynový kurs v Olomouci. V roce 1934 absolvoval také zpravodajský kurs při Zemském vojenském velitelství (ZVV) v Košicích a byl ustanoven zpravodajským důstojníkem u 10. hraničního praporu 12. divize. Po reorganizaci v roce 1936 byl zařazen jako zpravodajský důstojník na PAÚ (Předsuvná agenturní ústředna) v Michalovicích. V roce 1938 byl přidělen jako vedoucí na PAÚ „Rudolf“ v Košicích se zaměřením proti Maďarsku a od prosince 1938 do března 1939 působil u PAÚ Prešov. Po návratu ze Slovenska v březnu 1939 nastoupil na Ministerstvo financí – odbočka Brno ve funkci aktuárského tajemníka v revizní komisi. Již v dubnu 1939 se zapojil do boje proti okupantům, stal se členem komunistické buňky intelektuálů, která kolportovala ilegální tiskoviny, letáky a brožury. V revizním odboru Ministerstva financí pracoval až do března 1945, kdy byl nucen uchýlit se do ilegality.¹

Po osvobození Brna se stal od 26. dubna 1945 velitelem nově utvořeného SNB Brno-město a v době od 16. května do 2. července byl zemským velitelem SNB na Moravě.

Dne 3. července téhož roku nastoupil v hodnosti štábního kapitána a jako člen KSČ na Ministerstvo vnitra v Praze, kde se stal přednostou jednoho z nejdůležitějších útvarů MV, obranného zpravodajství, podřízeného odboru Z, tj. odboru pro politické zpravodajství, v jehož čele stál tehdy plukovník, později generál Josef Bartík.²

V lednu 1946, přesněji 15. ledna, nahradil Pokorný gen. Bartíka ve funkci přednosty odboru Z, kterou vykonával do 3. listopadu 1946. Tehdy, na základě dohody zástupců komunistické a sociálnědemokratické strany, byl odvolán a přednostou zpravodajského

¹ AMV Praha, sign. Z-6-314, s. 2; sign. M-7-20, s. 115; a. č. ZV-4, sv. I, s. 108.

² Tamtéž, f. A 34, i. j. 3257.

odboru byl jmenován plk. František Janda. Pokorný se stal jeho zástupcem. V témže roce byl také povýšen na majora.³

Dnem 2. 12. 1946 byl odbor Z přejmenován na odbor VII. Jeho součástí se stal nově utvořený slovenský referát s označením VII-SL, do jehož čela byl postaven mjr. Bedřich Pokorný. Následně byl přechodně vyslán do diplomatických služeb do Vídně, kde však působil velice krátce, a sice od 1. února do poloviny března 1948.⁴ Tento fakt potvrzuje i úřední dokument ze dne 19. ledna 1948 s hlavičkou Ministerstva zahraničních věcí, ve kterém zmíněné ministerstvo oznamuje Pokornému, že jej dnem 1. února 1948 překládá jako legačního radu z ústředí na velvyslanectví ve Vídni a uvádí výši jeho ročního přídatku zahraniční služby.⁵

Druhý dokument MZV datovaný 24. března 1948 oznamuje zpětné přeložení Pokorného do ústředí dnem 1. dubna a zastavení výplaty dosavadního služebního příjmu k 31. březnu téhož roku.⁶

Ke dni 17. ledna 1948 byla zřízena Skupina I-Bezpečnost, pod kterou spadal i odbor BA, též označovaný jako odbor StB nebo Velitelství StB, který byl řízen Jindřichem Veselým. Jedním z jeho zástupců se stal i Bedřich Pokorný.⁷

Dnem 1. ledna 1949 byl Pokorný jmenován zástupcem přednosta odboru BA pro věci skupiny BAc, tzv. malé Státní bezpečnosti, která pracovala na případech podle zákona na ochranu republiky, spadala pod ni veškerá prověřovací agenda včetně udělování medailí, retribuce, dohled nad výkonem VI. oddělení KV StB a cenzura veškerého periodického tisku a filmu. Kromě toho podléhala Pokornému skupina BAp – pasové oddělení.⁸ V březnu se stal zástupcem číslo 1 přednosta odboru BA Osvald Závodský a B. Pokorný se stal zástupcem číslo 2.⁹

1. října 1949 vznikla samostatná skupina BAc, jejíž náplní bylo řízení, kontrola a správa táborů nucené práce a mjr. Pokorný se stal jejím přednostou.¹⁰ Zároveň ale zůstal i zástupcem Jindřicha Veselého¹¹. V září 1950 byl Pokorný jmenován přednostou vězeňského sektoru, do něhož vplynula i správa TNP a jemuž podléhaly všechny věznice KV-StB. Dnem 7. října 1950 byl na jeho místo dosazen škt. Jiras a Pokorný se stal jeho zástupcem. V této funkci působil až do doby svého zatčení, tj. do ledna 1951.¹²

Konec kariéry

28. ledna 1951 byl mjr. Bedřich Pokorný na příkaz ministra národní bezpečnosti L. Kopřivy zatčen, na základě důvodného podezření z protistátní činnosti, a dán do vyšetřovací vazby.

Dne 23. 12. 1953 zasedal Nejvyšší soud, který pravomocným rozsudkem uznal Bedřicha Pokorného vinným trestným činem sabotáže podle § 85 odst. 1 písm. b) odst. 2 písm. a) c) d) tr. zák., s odůvodněním, že „od roku 1945 až do svého zatčení v roce 1951 spolu s obviněným Karlem Černým jako členové spolčení ve vysokých funkcích záměrně kryli nepřátelskou činnost zrádců a konfidentů gestapa, rozmísťovali je do důležitých funkcí v Bezpečnosti, brzdili kádrovou výstavbu bezpečnosti, zaváděli do práce Bezpečnosti gestapácké metody a jiným nepřátelským způsobem porušovali soustavně svoje povinnosti v

³ KAPLAN, Karel: *Pět kapitol o únoru*. Brno 1997, s. 94; AMV, a. č. ZV-4, sv. I, s.1, Záznam o výpovědi B. Pokorného z 3. 2. 1951.

⁴ KAPLAN, Karel: *Pět kapitol o únoru*. Brno 1997, s. 133, 134, 161.

⁵ AMV Praha, a. č. ZV-4, sv. 2, s. 31.

⁶ Tamtéž, a. č. ZV-4, sv. 2, s. 9.

⁷ FROLÍK, Jan: *Nástin organizačního vývoje státobezpečnostních složek SNB v letech 1948–1989*. In: *Sborník archivních prací* č. 2, R. XLI., Praha 1991, s. 456–457; AMV Praha, sign. 310-2-4.

⁸ AMV Praha, sign. 310-2-4, s. 63–68.

⁹ Tamtéž, sign. 310-2-4, s. 56; a. č. ZV-4, sv. I, s. 117, Výpověď B. Pokorného z 27. 8. 1952.

¹⁰ Tamtéž, sign. 310-2-4, s. 88; a. č. ZV-4, sv. I, s. 117.

¹¹ FROLÍK, Jan: *Nástin organizačního vývoje státobezpečnostních složek...*, s. 460.

¹² AMV Praha, a. č. ZV, sv. I, s. 717, Výpověď B. Pokorného z 27. 8. 1952.

úmyslu způsobit vážnou poruchu v činnosti bezpečnostního aparátu, v této skutečně vážnou poruchu způsobili a činu se dopustili za okolností zvláště přitěžujících.“

Za to byl odsouzen podle § 85 odst. 2 tr. zák. k trestu odnětí svobody na 16 roků, podle § 43 tr. zák. ke ztrátě čestných práv občanských s dočasnou ztrátou práv uvedených v § 44 odst. 2 tr. zák. na 10 let a podle § 47 tr. zák. k propadnutí celého jmění.

Při revizi jeho odsouzení před vojenským kolegiem Nejvyššího soudu v Praze dne 10. 11. 1956, sp. zn. Tv/11/56, byl Pokorný zproštěn podle § 162 písm. a) tr. řádu žaloby pro sabotáž, ale byl uznán vinným trestným činem zneužití služební moci podle § 380 bývalého tr. zák. a za to byl odsouzen podle § 382 bývalého tr. zák. a za použití § 92 bývalého tr. zák. k trestu odnětí svobody na 1 rok. Podle § 24 tr. zák. byl výkon tohoto trestu podmíněně odložen na zkušební dobu dvou let.

Podle článku II číslo 3 rozhodnutí prezidenta republiky ze dne 4. 5. 1953 o amnestii byl odsouzenému Bedřichu Pokornému prominut tento trest s tím účinkem, že se na pachatele hledí, jako by nebyl odsouzen.¹³

Po pěti a půl letech byl tedy Pokorný s podlomeným zdravím propuštěn z vazby, rehabilitován a bylo mu vráceno členství v KSČ. Vzhledem ke svému zdravotnímu stavu dostal invalidní důchod¹⁴ a v pozdějších letech mu byla přiznána a vyplacena finanční náhrada za škodu způsobenou výkonem trestu ve výši 90 000 Kčs.¹⁵

Dne 31. března 1968 byl Bedřich Pokorný nalezen mrtev v lese v blízkosti města Brna, kde bydlel. Příčinou smrti byla sebevražda oběšením. Pohřeb proběhl v tichosti 5. dubna 1968.¹⁶

Odbojová činnost — mýtus nebo skutečnost?

Po roce svého působení na vnitru byl škt. B. Pokorný ve funkci přednosta odboru pro státní bezpečnost a celostátní politické zpravodajství navržen v červnu 1946 na povýšení do hodnosti podplukovníka pěchoty. V odůvodnění návrhu je kromě jiného vyzdvížena jeho záslužná práce a značné přispění ke konsolidaci státněbezpečnostních poměrů v osvobozeném státě, jeho odbojová práce a účast v boji proti okupantům. V samotném návrhu na povýšení se uvádí: „*Jako zpravodajský důstojník se velmi osvědčil v kritické době od Mnichova do událostí po 15. 3. 1939 na východním Slovensku, kde několikrát zasáhl proti fašistickým skupinám a dal podnět k organizaci ozbrojené akce proti maďarským vojskům a bandám, za nichž se mohli ohrožení Češi klidně odsunout do českých zemí. Tím zachránil mnoho českých rodin a jejich svršků. Po příchodu do Brna v dubnu 1939 spolupracoval ilegálně ve skupině nynějšího plk. gšt. Hanuse a po jeho odchodu do Hradce Králové se skupinou škt. gšt. Schejbala. Když ten odešel do zahraničí a skupina v souvislosti se skupinou Schmoranzovou byla rozbita, organizoval malé ilegální komunistické buňky, které se rozrůstaly a měly veliký vliv na odbojovou práci na Moravě. Prostřednictvím por. Tišnovského byl napojen na partyzánské skupiny velitele Murzina a v březnu 1945 musel odejít do ilegality, protože mu hrozilo zatčení. Za bojů o Brno organizoval během bitvy a bombardování stavbu mostu pro RA přes tankový příkop.*“

Návrh byl zaslán náčelníkovi hlavního štábu MNO armádnímu generálu Bočkovi. Na spisu je rukou připsána poznámka s podpisem dr. Z. Tomana, že gen. Boček přislíbil povýšení na majora.¹⁷

Ve vyšetřovacím spisu, který byl zaveden k osobě B. Pokorného v souvislosti s prověřováním jeho protistátní činnosti, vylíčil Pokorný svoji odbojovou činnost následovně:

Do ilegální činnosti se zapojil již v dubnu 1939, kdy jej získal ke spolupráci pplk. generálního štábu Karel Hanus, kterého znal Pokorný z Košic, kde svého času absolvoval

¹³ Tamtéž, sign. 319-31-15.

¹⁴ Tamtéž, f. A 34, i. j. 3257.

¹⁵ VHA, f. MNO – Správa vojenských soudů 1961, kart. č. 650.

¹⁶ AMV Praha, f. A 34, i. j. 3257.

¹⁷ Tamtéž, a. č. ZV-4, sv. 9, s. 51–53.

zpravodajský kurs. Ilegální činností je myšlena vojenskovýzvědná činnost proti říšské branné moci a proti českým fašistům a národním socialistům. Pokorný dodával pplk. Hanusovi zprávy o posádce v Brně a o přesunech německé armády. V únoru 1940 byl Hanus zatčen (podle Pokorného), ale ilegální síť, kterou vybudoval, nevyzradil.

Druhé období odbojové činnosti Pokorného se vyznačovalo tím, že se stýkal s komunistickou buňkou a „šířil myšlenky odporu proti okupantům a jistoty vítězství Sovětského svazu.“ Kolportoval ilegální tiskoviny *Rudé Právo*, *Rudou Rovnost*, *Nástup a Předvoj*.

Třetí období odboje začíná podle Pokorného listopadem 1944, kdy jej vyhledal ing. Tišnovský, architekt z Brna, který organizoval z příkazu Smrkovského činnost několika ilegálních skupin na Moravě, a vyzval jej k účasti na přípravách vybudování národního výboru v úřadu, kde působil (revizní odbor Ministerstva financí v Brně). Jeho úkolem bylo také podávat zprávy o opevňovacích pracích v prostoru Brna a vyhledávat uložení zbraní a traskavin. Všechny tyto úkoly Pokorný plnil, a stal se tak zpravodajským důstojníkem Tišnovského ilegální skupiny. V bytě Pokorného se uskutečnilo několik schůzek dalších osob.

Počátkem února 1945 poskytl 3x nocleh Tišnovskému, který odešel do ilegality, a týden u sebe uschoval veškerý jeho materiál politického komisaře. Po zatčení Tišnovského varoval Pokorný ostatní členy skupiny a sám odešel do ilegality. Asi měsíc se skrýval na adrese V Aleji 8 v Brně. Zatčen nebyl.

Boje o Brno prožil s rodinou a s dalšími osobami v tunelu u Cacovic u Brna, kde zůstali asi 13 dní. Po příchodu Rudé armády se Pokorný zúčastnil stavby mostu přes protitankový příkop na silnici Husovice – Soběšice. V tunelu organizoval národní výbor spolu se šesti osobami, jejichž jména nezná.¹⁸

Odbojovou činnost B. Pokorného dosvědčují dvě potvrzení, která byla nalezena v archivu Jindřicha Veselého.¹⁹

V prvním z nich stvrzuje vlastnoručním podpisem plk. generálního štábu Karel Hanus, že se Pokorný zapojil do ilegální činnosti jím řízené počátkem dubna 1939 a že potvrzení platí pro tuto činnost až do doby zatčení Karla Hanuse, tj. do 14. 12. 1939. Dále se uvádí, že „... B. Pokorný se velmi činně uplatnil ve všech směrech, jeho zprávy o transportech německé branné moci byly velmi hodnotné a došly plného ocenění v ústředí v Praze...“²⁰

Druhé potvrzení bylo napsáno 23. 11. 1946 a dosvědčuje aktivní účast Pokorného v podzemní činnosti proti okupantům, a to již od roku 1939. Jeho činnost byla zpočátku rázu čistě politického, kdy svůj byt propůjčoval ke schůzkám ilegálních pracovníků. Podporoval osoby pronásledované gestapem i rodiny pozůstalých po obětech gestapa. Školil politicky své spolupracovníky a instruoval je též i po stránce vojenské. Poskytoval přístřeší lidem pronásledovaným gestapem, případně ilegálním pracovníkům, přechovával ilegální materiál apod. Kolportoval ilegální tiskoviny jako letáky, rozkazy, instrukce a noviny *Nástup*, *Rudé Právo a Předvoj*. Působil nejen v Brně, ale i mimo brněnskou oblast. Byl příslušníkem revoluční skupiny Předvoj, k níž se připojil v roce 1944, a členem vojenské složky NRA (Národní revoluční armáda). Podílel se také na dalších akcích této odbojové skupiny. Pro zpravodajské účely předal Pokorný vedení NRA šifrovací klíče.

Následuje 11 podpisů s adresami, mezi jinými jsou zde podepsáni již zmíněný ing. Vladimír Tišnovský a Vladimír Matula, pozdější předseda NV v Brně a vyslanec ČSR v Kodani.²¹

A jak vypovídali po letech ti, kteří s Bedřichem Pokorným bojovali proti okupantům ?

Ing. Vladimír Tišnovský ve svých výpovědích z 23. 10. a 29. 10. 1952 uvedl, že se s Pokorným seznámil během studií na Vysoké škole technické v roce 1922 nebo 1923. Potom se setkali náhodně po roce 1939 v Brně. V té době Pokorného několikrát žádal, aby se zapojil

¹⁸ Tamtéž, a. č. ZV-4, sv. I, s. 114–116, Výpověď B. Pokorného z 27. 8. 1952.

¹⁹ Tamtéž, a. č. ZV-4, sv. 2, s. 11.

²⁰ Tamtéž, s. 12.

²¹ Tamtéž, s. 12–13; a. č. ZV-4, sv. I, s. 113.

do ilegální činnosti, ale Pokorný vždy odmítl s tím, že je ve spojení s Matulou a že k tomu není ještě vhodná doba. K jeho zapojení do ilegální činnosti došlo až v roce 1944. Tehdy také seznámil Tišnovského s dalšími lidmi. Na otázku, jak Pokorný plnil příkazy dané mu v zájmu ilegální organizace, Tišnovský odpověděl:

„Pokud šlo o styky s jinými lidmi, toto Pokorný splnil. Rovněž tak, alespoň z velké části, plnil zpravodajské posláni a letákovou akci. Předal mi šifrovací klíč armády s tím, aby ho bylo pro nás styk jak s Rudou armádou, tak pro vnitřní službu v organizaci použito. K tomu dodávám, že klíče jsem nepoužil, protože i přes zdůrazňování, že se nemůže nic stát, jsem tomuto nedůvěřoval. V přímých akcích, kde šlo o osobní nasazení, však se Pokorný neuplatnil, protože se vymlouval na všechny možné věci (ischias, rodina atd.). Také se žádné akce nezúčastnil, takže nikdy nebyl dělat třeba záštitu, a pokud vím, nebyl také nikdy ozbrojen. Jako příklad uvádím případ připravovaného přepadení skladiště zbraní a střeliva v Brně-Husovicích, kde byl skladníkem člen naší organizace Hlava. Když se toto připravovalo, Pokorný odmítl účast a přímo říkal, že půjde do kina nebo divadla, aby měl důkaz, že se toho nezúčastnil. Nakonec pak k přepadení skladiště nedošlo, protože jsem byl zatčen... Před svým zatčením jsem se již od února 1945 ukrýval u svých známých, kteří byli zapojeni do ilegální organizace. Asi 4 dny až týden před zatčením jsem také byl u Pokorného, kde jsem přespal... Pokorný jen po velkém přemlouvání mne nechal u sebe přespat a stále měl obavu z prozrazení. Více jak jednu noc mě u sebe nenechal. Pokornému jsem také řekl o tom, kde jsem se schovával a kam půjdu... Nyní vidím, že jsem spal u Pokorného předposlední den před svým zatčením... Gestapo znalo další podrobnosti o mé činnosti, např. chystané přepadení skladiště zbraní, o nichž věděl jen Vojta, Pokorný, Hlava a já. Přesto, že jsem já při výslechu neuvedl nic podstatného, jistě když gestapo vědělo o chystaném přepadení skladiště, vědělo také již o Pokorném a Hlavovi. Přesto však tito dva nebyli zatčeni... Po mém zatčení manželka šla za Pokorným tohoto varovat... Přitom ho žádala, aby odešel k partyzánům, čemuž se Pokorný vzpíral a projevil velkou zbabělost. Po dlouhé době přece jenom svolil a to proto, že manželka slíbila starat se o jeho děti a celou rodinu podporovat. Přesto však Pokorný neodešel a uschoval se do tunelu v Brně s jinými lidmi... Pokorný své úkoly, které mu byly v organizaci uloženy, nesplnil, i když měl k tomu možnost... Pokud jde o akci proti provokatérům a agentům gestapa, která byla široce organizována, choval se Pokorný trpně a neodvážil se zúčastnit nějakých přímých zákroků. Měl značné vědomosti o této akci, dokonce mu byly předány fotografie provokatérů a agentů gestapa jako byli: Vlček z Tišnova, František Dvořák z Brna, Franta Šmíd, Viktor Ryšánek. Pokorný naopak projevoval přímo panický strach z gestapa, ba dá se říct, že za každým keřem viděl gestapáka, což bylo o něm všeobecně známo. Rovněž tak poznatky o německé armádě Pokorný nikdy neodevzdal, ačkoliv měl k tomu všechny možnosti. Ústně o různých poznacích mluvil, avšak na papír nikdy nic nedal.“²²

V zápisu s Karlem Hlavou, zaměstnancem firmy Velflík, z 28. 1. 1946 se uvádí: „...Když nastalo bombardování města Brna Rusy a jevíly se příznaky nástupu Rusů na Brno, ukryli jsme se v tunelu nad Cacovicemi. Pokorný vůbec nevycházel z tunelu ven... Choval se úplně zbaběle. Tak např. když Němci vyhodili most na soběšické silnici, nešel nám pomoci zbudovat most nový, aby Rudá armáda snadněji mohla postupovat, ačkoliv všichni muži byli vyzváni. Teprve na rozkaz kapitána Rudé armády, ba možno říci na ostrý zákrok, museli jsme donutit Pokorného i ostatní k práci... Když už byl téměř klid zbraní, přišel [Pokorný] do tunelu z města a jménem Národního výboru města Brna prohlásil pořadatele tunelové za členy národního výboru v tunelu... důstojníkovi Rudé armády se představil jako kapitán partyzánů.“²³

O nejasné Pokorného minulosti v době okupace vypovídali i další svědci. Jedním z nich byl bývalý plukovník Karel Veselý-Šteiner, který ve své výpovědi z 29. 5. 1952 uvedl, že Pokorný byl ve spojení s podplukovníkem generálního štábu Jizerou, který byl vedoucím ilegální organizace Obrana národa na Moravě. Tato skupina byla odhalena jako volavčí síť, kterou si vybuďovalo gestapo. Jizera byl zaměstnán jako vedoucí cenového úřadu v Brně, kde

²² Tamtéž, a. č. ZV-4, sv. II, s. 170–177.

²³ Tamtéž, a. č. ZV-4, sv. I, s. 35–36.

pracoval i B. Pokorný. Jizera tvrdil, že má ve skupině zapojeny všechny úředníky – bývalé důstojníky.²⁴

Bývalý štábní kapitán SNB a krajský velitel StB v Praze Alois Zahajský dne 2. 4. 1951 vypověděl, že chování Pokorného v posledních měsících před osvobozením charakterizoval jeden z členů ilegální skupiny, Zounek, jako velmi zbabělý. Odmítl odejít do ilegality a v době bojů o Brno byl ukryt v tunelu na nové dráze Brno-Tišnov.²⁵

Když se v roce 1952 ptali vyšetřovatelé B. Pokorného v souvislosti s jeho pozdějším obviněním, jak je možné, že nebyl nikdy stíhán Němci, odpověděl, že Němcům nebylo známo, že je bývalý zpravodajský důstojník. Kromě toho prý Němci nejevili zájem o zpravodajce pracující proti Maďarsku, což byl jeho případ.²⁶

To však vyvrací zpráva pocházející od přednosta oddělení BP/5 majora Vacka z 3. 5. 1949, která uvádí, že „... bývalý prezidiální šéf ZNV ze staré ČSR dal po příchodu Němců do Prahy Sicherheitsdienstu jmenný seznam všech vojenských zpravodajů. Na základě tohoto seznamu byli všichni, kteří byli tehdy k dosažení, zatčeni, a někteří z nich po celou dobu okupace vězněni. Nestalo se tak u kpt. Bedřicha Pokorného, nynějšího v. o. r. [vrchní odborový rada – pozn. J. D.] Ministerstva vnitra, přesto, že působil celou dobu okupace v Brně...“ V textu je zároveň poznamenáno, že tato zpráva je neprověřena, ale že je možno ji klasifikovat I, poněvadž pochází ze spolehlivého zdroje.²⁷

Minulost Pokorného nepříznivě hodnotily i další osoby. V případě bývalého spolupracovníka gestapa Bohumila Sieberta, který se stal jedním z klíčových svědků v procesu proti Pokornému, lze mít pochybnosti o věrohodnosti jeho svědectví, protože byl znám tím, že dosvědčil cokoli proti komukoli. Ve své výpovědi z 8. 3. 1951 uvedl, že v době svého působení na pražském gestapu viděl v kartotéce zpravodajských důstojníků čs. armády založenou kartu Bedřicha Pokorného s poznámkou – „*služebně spolehlivý*“ (týkala se vyplněné rubriky o spolehlivosti k Říši). Kromě toho žádal údajně Pokorný Sieberta, se kterým se setkal koncem roku 1945 nebo začátkem roku 1946 v zajišťovací vazbě na ZOBU (Zemský odbor bezpečnosti) ve Washingtonově ulici v Praze, aby zamlčel, že se znají z dřívějších let, a chtěl vědět, jestli je o něm záznam ve spisech gestapa. Pokorného a Sieberta seznámil údajně někdy v letech 1936–38 Dr. Bertl, který pracoval pro britskou zpravodajskou službu a chtěl s oběma domluvit spolupráci, k níž však nedošlo. Pokorný také prý od Sieberta chtěl, aby napsal něco o jeho ilegální činnosti a pronásledování gestapem, což Siebert odmítl.²⁸

Dalším svědkem proti Pokornému se stal rovněž bývalý spolupracovník gestapa, Miloš Krejčí, který ve svých výpovědích z 23. 8. a 12. 12. 1951 a 23. 10. 1952 potvrdil, že na příkaz tehdejšího vedoucího SD (Sicherheitsdienst) v Brně, Taudta, v roce 1942 prověřoval Bedřicha Pokorného, Taudtova agenta, zda nedubluje, což se neprokázalo. Kromě toho později, v roce 1945, v době, kdy Pokorný působil jako velitel SNB v Brně, přislíbil Krejčímu pomoc pro významného spolupracovníka SD redaktora Aujeského.²⁹

Vážné pochybnosti o Pokorného minulosti projevovali i někteří jeho kolegové na Ministerstvu vnitra: „... V Ministerstvu vnitra se často uvažovalo o tom, jak může jedno z nejodpovědnějších míst tak důležité pro bezpečnost státu zastávat člověk, jehož minulost za protektorátu byla nejasná a vlastně neprověřená a jehož neodpovědnost byla zjevna na každém kroku...“³⁰

²⁴ Tamtéž, a. č. ZV-4, sv. II, s. 98.

²⁵ Tamtéž, a. č. ZV-4, sv. II, s. 411–412.

²⁶ Tamtéž, a. č. ZV-4, sv. I, s. 112.

²⁷ Tamtéž, a. č. ZV-4, sv. I, s. 137.

²⁸ Tamtéž, a. č. ZV-4, sv. II, s. 126–130; sign. H-205, s. 88.

²⁹ Tamtéž, a. č. ZV-4, sv. II, s. 131–136; sign. 305-577-3, s. 42.

³⁰ Tamtéž, sign. 310-107-8, s. 81, Písemné záznamy z jara 1953, které sepsali bývalí zaměstnanci MV, Jan Chudoba a Vladimír Toman, odsouzení a odpykávající si trest u správy NB Jáchymov. JUDr. Jan Chudoba, za okupace policejní ředitel v Náchodě, účastník domácího odboje, od listopadu 1945 člen komise vyšetřující činnost protektorátní vlády v Praze, později vedoucí reemigračního a repatričního oddělení MV, v roce 1948 byl odsouzen k 10 letům vězení za podporu nacistického hnutí. Propuštěn v roce 1954. – Osudu JUDr. Chudoby se podrobně věnuje ve své diplomové práci JARKOVSKÁ, Lucie: *Ve službách ministerstva vnitra, JUDr. Jan*

Sám bývalý nadřízený Pokorného gen. Bartík, jehož zásluhou se Pokorný dostal na Ministerstvo vnitra, k tomu v pozdějších letech ve své výpovědi z 26. 4. 1950 uvedl: „...*Pokorný mi nesdělil o své vlastní činnosti v době okupace nic takového, co by nasvědčovalo tomu, že by se byl nějakým způsobem uplatnil v podzemní anebo jiné ilegální odbojové činnosti. Řekl mi jenom tolik, že v otázkách bezpečnostních spolupracuje se sovětskými zpravodajskými důstojníky.*“ První setkání obou mužů se uskutečnilo při uvítání členů vlády v Brně Zemským národním výborem v květnu 1945, kde Bartík doprovázel ministra Noska a Pokorný působil jako bezpečnostní referent ZNV na Moravě. Pokorný pak po svém uvolnění z Brna přechodně bydlel u Bartíka, se kterým údajně vedli politické diskuse a rozhovory. Ale ani při těchto příležitostech, kdy Bartík vyprávěl Pokornému o své zahraniční odbojové činnosti, Pokorný svoji činnost v době okupace nijak neosvětlil a uváděl pouze, jak v Brně a na jeho předměstí, zejména v Králově Poli, organizoval v době revoluce místní národní výbory. Bartík také uvedl, že bývalí úředníci MV z doby protektorátu, jejichž jména neznal a kteří zůstali ve službách ministerstva i po osvobození, si, z obavy o své vedoucí pozice, všemi dostupnými prostředky zjišťovali u každého nově přiděleného úředníka jeho předcházející služební činnost, chování během okupace, činnost v zahraničním odboji a politickou příslušnost. Tímto způsobem prověřovali celou řadu osob včetně Josefa Bartíka a Bedřicha Pokorného. V jeho případě si opatřili z Brna fotokopii policejní přihlášky Pokorného manželky, o níž měli zjištěno, že se prý během okupace vydávala za Němku, a že Pokorný ve své funkci bezpečnostního referenta u ZNV v Brně odstranil z její policejní přihlášky označení německé národnosti. O Pokorném tyto úředníci šířili zprávy, že během okupace ve své úřední funkci v Brně spolupracoval s Němci. Zprávy o těchto zjištěních předkládali Bartíkovi Dr. Malač, Dr. Lukeš, Dr. Toman nebo major Fárek. Bartíkovi dokonce předložili kopii policejní přihlášky paní Pokorné, na které bylo skutečně jasně poznat, že záznam v rubrice určené pro vyznačení národnosti byl odstraněn. Ani to však Bartíka nepřesvědčilo a dal pokyn fotokopii zničit a veškerá obvinění proti Pokornému dále neprověřovat.³¹

Pokorného okupační minulost nebyla nikdy objasněna. Ani při vyšetřování jeho údajné protistátní činnosti v letech 1951–53 nebyly zjištěny přímé důkazy o jeho spolupráci s Němci. Můžeme se pouze domnívat, že k tomu přispělo i to, že v poválečném období u sebe Pokorný soustřeďoval zabavený materiál gestapa a ostatních nacistických složek, a měl tak přístup ke všem případným usvědčujícím dokumentům. V záznamu jednoho z mnoha výslechů, kterým byl Bedřich Pokorný podroben, se uvádí, že v rámci vyšetřování bylo také zjištěno, že v roce 1945 převzal Pokorný zvláštní kartotéku brněnského gestapa, která byla registrací tzv. volavčí sítě důvěrníků pracujících pro gestapo. Pokorný byl údajně jejím členem, a proto ji ve vlastním zájmu zničil.³²

JUDr. Štěpán Plaček,³³ se kterým se B. Pokorný spřátelil brzy po svém nástupu do služby na Ministerstvu vnitra a který měl značný vliv v ústředí KSČ, ve své výpovědi z 30. 7. 1953 na otázku, co je mu známo o tom, že Pokorný u sebe soustřeďoval materiál gestapa, uvedl: „*Pokud se v ČSR zachovaly některé karty gestapa, byl zabavený materiál vesměs v dispozici Pokorného, jenž veškeré spisy držel v evidenční skupině Ministerstva vnitra odboru Z, kterou vedl reakcionář a předválečný zpravodajec mjr. Fárek. Sovětské orgány v Sasku mě upozornily v r. 1946, že tam našly část spisového archivu brněnského gestapa a projevíly*

Chudoba, 1898–1983. Hradec Králové 2003. – JUDr. Vladimír Toman, vedoucí studijní skupiny zpravodajského odboru MV, v roce 1948 byl odsouzen za vyzrazení státního tajemství. AMV Praha, sign. 310-107-8, s. 98 b.

³¹ AMV Praha, a. č. ZV-4, sv. II, s. 32–35.

³² Tamtéž, a. č. ZV-4, sv. I, s. 326.

³³ Štěpán Plaček, v letech 1945–46 vedoucí oddělení politického zpravodajství na ZOB II, ve 2. polovině roku 1946 přednosta skupiny A zpravodajského odboru MV, v roce 1948 přednosta politického zpravodajství MV. V listopadu 1948 odvolán z funkce a později propuštěn z Bezpečnosti. 22. 11. téhož roku zatčen, 20. 1. 1954 odsouzen k 15 letům vězení za porušování socialistické zákonnosti (spoluúčast na vraždě F. Novotného). V roce 1957 propuštěn. AMV Praha, a. č. ZV-4, sv. II, s. 46, Výpověď Š. Plačka z 28. 8. 1951; KAPLAN, Karel: *Nebezpečná bezpečnost.* Brno 1999, s. 100–101; TYŽ: *StB o sobě, výpověď vyšetřovatele Bohumila Doubka.* Praha 2002, s. 55.

ochotu předat mi tento materiál pro potřeby čs. bezpečnosti. Organizoval jsem převzetí a převoz těchto materiálů do ČSR a převzetí tohoto v Praze organizoval Pokorný. “

Na další otázku, zda měl Pokorný pod svým dozorem i jiný materiál gestapa, odpověděl: „*Ano. Pokornému podléhal archiv tzv. štěchovického materiálu a byl to Pokorný, který organizoval jeho převzetí a zajištění.*“³⁴

V kartotéce, která byla podle záznamu z 15. ledna 1981, zpracovaného náčelníkem 4. oddělení 2. odboru XIII. správy SNB majorem Komendou, zavedena v tehdejší Studijním ústavu MV asi v roce 1955, a jsou v ní uvedeny osoby podezřelé ze spolupráce s nacistickými bezpečnostními složkami jako gestapo, SD nebo Abwehr, je vedena karta se jménem Bedřich Pokorný, s poznámkou: čsl. kapitán – působil do konce r. 1939 v Košicích, pak odešel do Čech. KV StB Košice, č. j. A-745/10-51.

Nástup na Ministerstvo vnitra, léta 1945–46

Příležitosti, kterou získal nástupem na Ministerstvo vnitra, využil Bedřich Pokorný dokonale. Jako člen KSČ (od roku 1945), navíc s odbornými zpravodajskými znalostmi, brzy dosáhl ve zpravodajském odboru MV vlivného postavení, o čemž svědčí mimo jiné i fakt, že většina dokumentů, které odbor Z vydával, nese podpisovou doložku „za ministra“ s vlastnoručním podpisem Pokorného.

Začínal jako přednosta jednoho z nejdůležitějších oddělení – obranné skupiny, brzy však dosáhl postu nejvyššího – funkce přednosty odboru pro politické zpravodajství namísto svého přímluvce gen. Josefa Bartíka, kterého z této funkce pomohl odstranit.

Ve své výpovědi z 29. 10. 1952 k tomu uvedl: „*Bartík byl zatčen z mého popudu. Důvod zatčení si již nepamatuji, ale byl jsem upozorněn někým z Ministerstva vnitra nebo z MNO na nějaký Bartíkův čin, na který mohl být zatčen. Šel jsem za Reicinem a sdělil jsem mu to a řekl jsem Reicinovi, že na to může být Bartík zatčen. Bartík na základě toho skutečně zatčen byl.*“³⁵

Po nuceném odchodu gen. Bartíka v lednu 1946 začal Bedřich Pokorný budovat zpravodajství podle svých představ a v duchu stále vzrůstajícího vlivu KSČ. Jeho odbor pro politické zpravodajství výtečně posloužil záměrům představitelů KSČ jako zdroj informací proti nekomunistické opozici, právě tak jako Reicinovo vojenské obranné zpravodajství (OBZ) a Ministerstvo informací v čele s dalším komunistou Václavem Kopeckým.³⁶

Jak chutná moc

³⁴ AMV Praha, a. č. ZV-4, sv. II, s. 71–72.

³⁵ Tamtéž, a. č. ZV-4, sv. I, s. 73. Podle výpovědi Josefa Bartíka z 24. 10. 1952 byla žaloba proti němu vedena v několika bodech: a) Při odchodu z MV odnesl domů svůj elaborát o zpravodajské činnosti, který vypracoval na základě svých zkušeností získaných v Anglii a ze zkušeností z práce s IS (britská zpravodajská služba), podle kterých chtěl vybudovat novou zpravodajskou službu v ČSR. Svůj elaborát napsal jako studijní práci, která mohla být i zveřejněna. Bylo mu však kladeno za vinu, že tímto postupem ochromil a zpomalil chod a vývoj čs. zpravodajské služby. b) Spolu se svými spisy odnesl i návrh B. Pokorného na zřízení zpravodajských ústředí u všech ONV, což považoval Bartík za nesmysl, protože existovaly ZOB-y. Bartík proto tento návrh zamítl, spis podle svých slov označil slovem sabotáž, uložil jej ke svým materiálům a chtěl jej použít proti Pokornému. c) Bartík vypracoval svého času pro sociálnědemokratickou stranu návrh nové organizace zpravodajské služby – při domovní prohlídce byl nalezen koncept tohoto návrhu. c) Bartík ve svém bytě přechovával přísně tajný šifrový klíč z Anglie, který nechal sám vypracovat pro styk MV ČSR s MV v Londýně, které bylo v likvidaci. Tamtéž, a. č. ZV-4, sv. II, s. 23–28. – Z výpovědi B. Pokorného z 29. 10. 1952 vyplývá, že Pokorný svědčil při procesu s Bartíkem jako hlavní svědek a dosvědčil, že spisy, které byly u Bartíka nalezeny, byly spisy ministerské a ne jeho vlastní elaboráty staré 20 let a že Bartík Pokorného návrh na zřízení OZO a OZPO vydával za svůj. Tamtéž, a. č. ZV-4, sv. I, s. 74–75. Případu Josefa Bartíka se také věnuje své knize *Pět kapitol o únoru* Karel KAPLAN, s. 82–85.

³⁶ Blíže HANZLÍK, František: *Bezpečnostní složky v boji o uchopení politické moci v českých zemích v letech 1945–1948*. Brno 1996. V této habilitační práci je také uvedena struktura a vývoj odboru pro politické zpravodajství.

Pozdější nadřízený Pokorného, Jindřich Veselý, hodnotil jeho činnost takto: „...vydával příkazy národním výborům a správním komisím ve věcech státobezpečnostních. Téměř denně vydával nebo rozesílal nějaký příkaz. Zvláště agilní byl v pronásledování bývalých gestapáků a příslušníků Sicherheitsdienstu.“³⁷

Pro své cíle a svůj prospěch využíval Pokorný i bývalé konfidenty gestapa a SD, ačkoli to o nich věděl, a nutno připustit, že v některých případech s vědomím čelných představitelů komunistické strany. Tato praxe však byla běžná i v jiných zpravodajských službách. Nejznámějším konfidentem byl Dr. Jiří Smíchovský, pražský advokát, který na pokyn Pokorného zpracovával poznatky z dob své spolupráce s pražským gestapem. Přes varování gen. Bartíka jej Pokorný pověřoval i různými zpravodajskými úkoly. Kromě Smíchovského úkoloval Pokorný také další bývalé agenty gestapa a SD, např. Pospíšila a Dr. Opatrného.³⁸

Agent Pospíšil, jinak také mjr. Josef Pospíšil, byl nechvalně proslulý agent SD a bývalý aktivistický redaktor Josef Vondráček. Pokorný ho převzal od Dr. Štěpána Plačka a údajně jej nabízel jako svědka, který dosvědčí vše, vyšetřovací komisi proti protektorátní vládě, právě tak jako dalšího agenta, sudetského Němce ing. Kurta Wilferta.³⁹

Wilfert, „...který jako konfident (SD) vystupoval jednou pod jménem Havlíček, podruhé Růžička a byl ochoten podepsat protokol a jakoukoliv výpověď o událostech, s nimiž vůbec nepřišel do styku...“ byl použit jako svědek vnucený Pokorným členovi vyšetřovací komise Dr. Chudobovi proti bývalému ministru zemědělství Adolfu Hrubému.⁴⁰

Pokorný využil i služeb JUDr. Ivana Holého, generálního ředitele bývalých Baťových závodů, později n. p. Svit Gottwaldov, jehož spolupráce s gestapem v době okupace byla známa a věděl o ní i generální tajemník KSČ Rudolf Slánský. Vyplývá to z dostupných archivních materiálů uložených v Archivu MV.⁴¹ Pro Pokorného pomáhal vyhledávat usvědčující materiály a svědky proti Janu Baťovi. Jeho přičiněním bylo dosaženo odsouzení Jana Baťi lidovým soudem jako kolaboranta a zabavení veškerého jeho majetku v Československu ve prospěch státu. Podrobnosti o činnosti Ivana Holého, o roli, kterou sehrál v případě Baťa, a situaci nejen ve Zlíně v letech 1939–45 popisuje ve své knize *Hyeny* JUDr. Jaroslav Pospíšil. Jeho závěry se shodují s výsledky studia archivních materiálů k osobě Bedřicha Pokorného.

V knize *Hyeny* věnuje její autor velkou pozornost také životu a činnosti Vladimíra Hájka, drogisty ze Zlína, kolaboranta, který figuruje i v dokumentaci k B. Pokornému a o kterém ještě bude řeč. Jaroslav Pospíšil odhaluje minulost některých poválečných „hurá komunistů“ a jejich praktiky při cestě k moci. Mezi těmi, kteří stáli v pozadí těchto událostí a drželi ochrannou ruku nad takovými bezcharakterními lidmi, byl i Bedřich Pokorný.

V roce 1945 byl vyslýchán v rámci prošetřování činnosti válečných zločinců Karl Herman Frank, bývalý říšský zmocněnec pro Protektorát Čechy a Moravu. Kromě vedoucího Úřadu pro stíhání válečných zločinců Bohumila Ečera prováděli výslechy Franka také zpravodajci MV, kromě jiných i Pokorný a Plaček. Cílem B. Pokorného bylo přimět K. H. Franka k výpovědi o údajné spolupráci Dr. Vladimíra Krajiny s gestapem. Záměrem bylo obvinít tohoto významného představitele nekomunistického odboje ze zrady odbojového hnutí, a tak zdiskreditovat jeho osobu i národně socialistickou stranu. Protože K. H. Frank nevyprávěl v neprospěch Krajiny, Pokorný jednu z jeho výpovědí zfalšoval. Ústřední vedení

³⁷ AMV Praha, a. č. ZV-4, sv. II, s. 246, Záznam s Jindřichem Veselým ze 17. 6. 1952.

³⁸ Tamtéž, a. č. ZV-4, sv. II, s. 19, Výpověď gen. J. Bartíka z 12. 10. 1951.

³⁹ Blíže o Wilfertovi viz STÁTNÍK, Dalibor: *Agenti nacistických bezpečnostních složek Gestapa a Sicherheitsdienstu ve službách StB (Kurt Wilfert a ti druzí)*. In: *Sborník Archivu MV*. Praha 2003, s. 5–53.

⁴⁰ AMV Praha, sign. 310-107-8, s. 65b, 78.

⁴¹ Tamtéž, a. č. ZV-4, sv. II, s. 8–10, Výpověď I. Holého z 11. 7. 1953; tamtéž, s. 46–61, Výpověď Š. Plačka z 28. 8. 1951 a 4. 4. 1952; tamtéž, a. č. ZV-4, sv. I, s. 337–340, Výpověď B. Pokorného z 11. 5. 1953; tamtéž, sign. 305-460-2, s. 1–6, Návrh na zatčení JUDr. Ivana Holého z 22. 6. 1951. Později se stal Holý náměstkem ministra vnitřního obchodu a poslancem Národního shromáždění za KSČ. 30. 6. 1951 byl zatčen a 7. 8. 1954 odsouzen podle § 78, 85 tr. zák. na 18 let vězení. V roce 1956 mu byl přerušen trest a Holý byl propuštěn na svobodu. Tamtéž, sign. Z-10-237, s. 15–18.

národně socialistické strany v čele s Dr. Petrem Zenklem tento postup tvrdě kritizovalo a žádalo Pokorného odvolání.⁴²

V březnu roku 1946 byl Pokorný spolu s dalšími pracovníky MV určen ke zpracovávání materiálů tzv. štěchovického archivu (podrobněji viz oddíl Archivy, s. 17–18). Po zpracování těchto písemností byla uspořádána konference se šéfredaktory novin, kterým Pokorný oznámil, že téměř všechny bývalé ilegální organizace, až na komunistické, byly pod kontrolou gestapa a některé byly dokonce gestapem vedeny. Členové národně socialistické strany na Pokorného ostře zaútočili a žádali, aby byl ze své funkce na MV odvolán, protože zlehčuje práci mnoha poctivých vlastenců, kteří byli popraveni. Velkou měrou k tomu přispěl i Krajinův případ.⁴³

Na základě toho byl Pokorný skutečně zbaven funkce přednosta zpravodajského odboru a nahradil jej plk. František Janda z vojenského zpravodajství. Situace v odboru se tím však příliš nezměnila, protože Janda i nadále schvaloval veškerá opatření učiněná Pokorným, který zůstal jeho zástupcem.⁴⁴

O průběhu konference Pokorného s novináři svědčí opis záznamu, získaného z archivu Dr. Huberta Ripky, bývalého ministra zahraničního obchodu, jehož pisatelem, jak vyplývá z připojené poznámky datované 31. 1. 1951, je patrně některý z jeho tajemníků. Popisuje v něm průběh setkání šéfredaktorů všech pražských deníků (kromě *Svobodných novin*) a zástupců tiskového odboru Ministerstva informací se štábním kapitánem B. Pokorným, které svolal tiskový odbor Ministerstva informací na 8. duben 1946 pod záminkou založení sdružení zpravodajsko-politických redaktorů. Pokorný, který hovořil téměř tři hodiny, „...ujistil přítomné šéfredaktory o tom, kolik má práce on a jeho oddělení, které od revoluce vyřídilo dvacetsedmtisíc aktů a jak tuto práci svědomitě provádí: jde přece většinou o české lidi a já nemám to svědomí bezdůvodně zavírat Čechy... my máme teď v rukou asi třístasedmdesát gestapáků, které vyslycháme tak zvaně hloubkově, abychom se od nich dověděli celou organizaci gestapa a hlavně, kdo z českých lidí s nimi spolupracoval... Ačkoliv tyto výsledky nebyly ještě skončeny, máme v rukách už takový materiál, že mne zachvacuje hnus a hrůza o mravním rozvratu českého národa. Až se to veřejnost doví, otřese to celým národem. Máme už sto vagónů gestapáckých archivů a právě jsme získali kartotéku čtyřiceti tisíc českých udavačů gestapa. Bude to trvat tři až pět let, než se všechno zpracuje, ale bude to strašný mravní otřes pro celý národ. Abyste tomu lépe rozuměli, pokračoval Pokorný, musím vám vyložit, jak to ve skutečnosti podle tohoto gestapáckého materiálu vypadá s naším domácím odbojem. Řeknu vám to rovnou, že množství těch zasloužilých ilegálních pracovníků, kteří se dnes chlubí medailemi za zásluhy, půjde za mříže. Skutečnými ilegálními pracovníky byli vlastně jenom Češi, kteří byli zatčeni v roce 1939 a snad ještě na počátku roku 1940.“

Poté Pokorný, podle pisatele záznamu, došel k závěru, že většina lidí, která začala spolupracovat s gestapem, se rekrutovala z řad inteligence a lidí zámožných, kteří se báli nejen o život, ale i o své majetky a s ilegalitou neměli žádné zkušenosti, kdežto „...v komunistickém ilegálním hnutí to bylo docela jiné... Komunistům sice zavřeli vůdčí hlavy hned po 15. březnu, ale drobní a neznámí ilegální buňkaři pracovali dál, protože v tom byli vycvičeni. Sem tam byl některý zatčen, ale lze říci, že komunistické podzemní hnutí pracovalo celou válku, aniž se o tom gestapo něco podstatného dozvědělo.“ Dále hovořil Pokorný kromě jiného i o tom, že je jemu a jeho kolegům vytykáno, že „pěstují gestapáctví“. Přiznal, že se staly přehmaty, ale že je proti tomu celkem bezmocný, protože to ve věznicích provádějí osvobození političtí vězni, kteří si tak vyřizují svou zášť proti Němcům a kolaborantům, což je lidsky pochopitelné. Na závěr znovu opakoval, že národ užasne, až se dozví pravdu o takzvaném domácím odboji. Sdružení zpravodajsko-politických redaktorů založeno nebylo.⁴⁵

⁴² Blíže KAPLAN, Karel: *Případ Vladimíra Krajiný*. In: *K počtě historika mnichovské konference. Sborník příspěvků k osmdesátinám Bořivoje Čelovského. Slezský sborník*. Opava 2003, s. 327–338.

⁴³ AMV Praha, sign. Z-6-314, s. 2; sign. M-7-20, s. 115.

⁴⁴ Tamtéž, sign. 310-107-8, s. 88.

⁴⁵ Tamtéž, sign. 310-94-4, s. 30–34.

Bez skrupulí

V tom, že se „někteří zasloužili ilegální pracovníci“ po válce neoprávněně chlubili svými medailemi, měl Bedřich Pokorný naprostou pravdu. On to totiž musel vědět, protože byl jedním z nich.

Při domovní prohlídce 3. února 1951 byla v bytě zatčeného Pokorného zabavena kromě jiného tři vyznamenání: dvě jugoslávská – „Partizánská hvězda“ III. stupně s červenožlutou stuhou a „Bratrstvo a jedinstvo“ I. stupně s modro-bílo-červenou stuhou – a Pamětní medaile SNP. Důvody udělení jugoslávských medailí nejsou v dochovaných materiálech osvětleny, ale posledně uvedené vyznamenání má zajímavou, ale nikoli ojedinělou historii.

Vypověděl o tom přímý účastník jejího předání Josef Vávra-Stařík,⁴⁶ který vylíčil danou situaci takto:

Bedřich Pokorný obdržel Pamětní medaili SNP z pověření Slovenské národní rady na znamení zásluh o obnovení ČSR a osvobození slovenského národa na návrh Vladimíra Hájka, který byl funkcionářem Svazu partyzánů a důvěrníkem partyzánského ústředí v Praze pro východní Moravu. Medaili mu předali oba jmenovaní při návštěvě Pokorného v jeho kanceláři na Ministerstvu vnitra v roce 1946. Hájek předání doprovodil slovy: „*Tady máš důkaz, že jsme na tebe nezapomněli.*“ Vávra také v jedné ze svých výpovědí uvedl, že je mu známo a může prokázat, že Pokorný ani Hájek se ani nepřímou nezúčastnili slovenského odboje proti Němcům a že jediným důvodem k vyznamenání Pokorného byla jeho známost s Hájkem.⁴⁷ Pokorný poznal Hájka jako frekventanta poddůstojnické školy 10. hraničářského praporu v Trebišově, kde v letech 1932–34 vyučoval.⁴⁸ Po válce se stal Hájek i přes svoji temnou okupační minulost (mnoho lidí jej vinilo ze smrti několika osob, které vyzradil gestapu, a z účasti na likvidaci obce Ploština) vedoucím hospodářského oddělení KV KSČ, členem ÚV Sdružení českých partyzánů, předsedou OV Svazu národní revoluce ve Zlíně, předsedou Svazu československo-sovětského přátelství, bezpečnostním referentem ve Zlíně a členem bezpečnostní komise ONV ve Zlíně. Autor knihy *Hyeny* JUDr. Pospíšil tuto skutečnost objasňuje následovně: „*Od osvobození Zlína... se Vladimír Hájek ve městě stále neukazoval... vyčkával příznivějšího klimatu pro svůj návrat... Teprve až po nějakém čase zjistil, že jeho přátelé obsadili ve Zlíně všechna důležitá místa, dodává si odvahy a vrací se domů. Vyhledává své bývalé ‚spolupracovníky‘ v odboji a žádá je, aby mu potvrdili, že za okupace působil v užším vedení Naší pravdy [zlínská odbojová skupina]. S puncem odbojáře pak pospíchá na sekretariát komunistické strany...*“⁴⁹

Po opětovném setkání Hájka s Pokorným na ministerstvu začíná mezi oběma oboustranně prospěšná spolupráce. Hájek spolu se svým přítelem JUDr. Ivanem Holým a s Josefem Vávrou-Staříkem dodávají potřebné informace ze Zlína, Pokorný je na oplátku zaštiťuje svým vlivem. Ani jeden z nich však svému osudu neunikne.

Archivy

⁴⁶ Josef Vávra-Stařík, původním povoláním učitel, jeden z organizátorů Národopisné Moravy, spolku, jehož cílem bylo připojení Slovácka k samostatnému slovenskému státu, podle některých spolupracovníků SD a gestapa, později údajný partyzán, první poválečný zlínský starosta, předseda krajského a zemského vedení Sdružení českých partyzánů, člen ústředního vedení Sdružení českých partyzánů v Praze, v roce 1948 obviněn ze zosnování vraždy mjr. Augustina Schramma. Odsouzen v nepřítomnosti a nakonec popraven v roce 1953. Blíže POSPÍŠIL, Jaroslav: *Hyeny*, nakladatelství Lípa, Vizovice 1996.

⁴⁷ AMV Praha, a. č. ZV-4, sv. II, s. 313, 326–327, Výpověď J. Vávry-Staříka ze 7. 4. 1952 a 2. 6. 1952.

⁴⁸ Tamtéž, a. č. ZV-4, sv. I, s. 297, Výpověď B. Pokorného z 5. 4. 1952.

⁴⁹ POSPÍŠIL, Jaroslav: *Hyeny*, s. 165, 238.

Jak již bylo zmíněno, měl Bedřich Pokorný od počátků svého působení na vnitru na starosti soustředování veškerého písemného materiálu zabaveného po gestapu a ostatních nacistických složkách pro potřeby odboru Z. V srpnu 1945 byl přijat archivář Jurij Křížek, jehož úkolem bylo vybudovat archiv odboru pro politické zpravodajství podle požadavků nové doby. Své dojmy z nového prostředí a situace, která panovala v tehdejším bezpečnostním archivu, popsal výstižně již ve svém článku. Připomeňme jen, že archiv odboru Z organizačně spadal pod studijní oddělení řízené Dr. Františkem Kropáčem a jeho bezprostředním nadřízeným byl Dr. Vladimír Toman.

Brzy se však ukázalo, že toto vedení je pouze formální.⁵⁰ Křížka v podstatě úkolovali B. Pokorný, Dr. Štěpán Plaček, později také Karel Šváb. V roce 1946 začal Jurij Křížek na vyžádání vypomáhat i v archivu Švábova evidenčního odboru na sekretariátu ÚV KSČ, kde vypracoval archivní plán na uložení spisů a podle potřeby ukládal a evidoval spisy týkající se ostatních politických stran Národní fronty a různý kádrový materiál členů KSČ. Tam působil do léta 1948.

Ve zpravodajském archivu MV vyhledával písemnosti buď na zakázku, nebo podle své úvahy sám upozorňoval na důležité dokumenty. O některé materiály projevil osobní zájem i tehdejší generální tajemník KSČ Rudolf Slánský.⁵¹

Ještě koncem roku 1945 vypracoval archivář Křížek na základě podkladů Dr. Vladimíra Tomana zprávu o stavu a potřebách archivu při odboru pro politické zpravodajství,⁵² ve které se mimo jiné uvádí: „*Pevně zřízení a uspořádání tohoto archivu je věcí vysoce politické a státní důležitosti a je nutno podtrhnout, že jde většinou o materiál mezinárodní důležitosti a povahy a že, bude-li archiv řádně vybudován, budou se naň obracet i osobnosti ze zahraničí. Má-li býti vyhověno všem těmto požadavkům, je nutné, aby byla umožněna jeho okamžitá výstavba.*“ Tehdejší stav archivu hodnotil Křížek takto: „*Archiv má přiděleny 2 místnosti a 1 skladiště, což je úplně nedostačující, bude-li uváženo, že jen v Praze je prozatím materiálu na 10 nákladních aut. Personálně je prozatím obsazen jen jednou odbornou archivní silou – archivářem a je mu zapůjčen jeden zřízenec, kteří by museli pracovat aspoň jeden rok bez ohledu na pracovní čas, kdyby museli zpracovat materiál pro první chvíli nejnnutnější a nejpotřebnější, který však musí býti zpracován v několika měsících.*“

V návrhu prozatímního řádu archivu odboru Z,⁵³ který je datován 8. 9. 1945, Křížek upřesňuje úkoly archivu:

- a) *Shromažďovati písemný materiál o nacismu a fašismu, potřebný pro zpravodajské účely z let 1939–45.*
- b) *Shromažďovati písemný materiál o politickém a veřejném životě ČSR a pozůstalý spisový materiál bývalých politických stran a organizací dnes netrpěných a s nimi splynulých do 14. 3. 1939, osobní archivy vedoucích osobností z let 1918–45, pokud projevíly protistátní činnost.*
- c) *Shromažďovati písemný materiál o státní spolehlivosti občanů ČSR.*
- d) *Shromažďovati písemný materiál protistátní činnosti v ČSR a mimo ni.*
- e) *Shromažďovati veškerý potřebný odborný materiál pro činnost odboru pro politické zpravodajství.*
- f) *Postupně přebíratí spisový materiál, vzniklý z činnosti odboru (běžnou registraturu odboru Z) v lhůtách pětiletých.*
- g) *Ukládati veškeré sborníky, věstníky, výnosy, oběžníky týkající se činnosti odboru Z.*
- h) *Ukládati veškerá periodika, tisky a povinné výtisky došlé odboru Z.*“

V roce 1945 obsahoval tedy archiv odboru pro politické zpravodajství zejména písemnosti říšského protektora, a postupně se do Prahy svázely další zabavené dokumenty: agenda a kartotéky kolaborantských a nacistických organizací, materiály vzniklé činností nacistických vojenských a bezpečnostních složek (gestapo, SS, Sicherheitsdienst), po únoru

⁵⁰ AMV Praha, sign. 310-107-8, s. 83.

⁵¹ Tamtéž, sign. 310-50-6, Výpověď' Jurije Křížka z 3. 3. 1951.

⁵² Tamtéž, sign. 310-4-8.

⁵³ Tamtéž.

1948 i zabavené písemnosti politických stran, spolků a institucí nebo archivy významných osobností apod.⁵⁴

V květnu 1946, přesněji 3. 5., byla odboru pro politické zpravodajství MV protokolárně předána část materiálů tzv. štěchovického archivu.⁵⁵ Jednalo se o materiály později zpracované do fondů č. 109 „Státní tajemník při říšském protektoru K. H. Frank“, č. 110 „Německé státní ministerstvo“ a části fondu č. 114 „Říšský protektor v Čechách a na Moravě“. Tato část štěchovického archivu byla předána do oddělení Dr. Jana Hory, který byl koncem října 1945 jmenován přednostou vyšetřující komise proti protektorátní vládě. Komise byla zřízena ke dni 8. listopadu 1945 a jejím úkolem bylo i vyšetřování činnosti K. H. Franka a bývalých poslanců Sudetoněmecké strany. Nadřízeným Dr. Hory byl Bedřich Pokorný. Štěchovický archiv byl v té době uložen v Rudolfově galerii na Hradě a klíč od něho měl pouze Hora, který vydával povolení ke vstupu. Po odchodu gen. Bartíka z funkce šéfa odboru Z nesli plnou zodpovědnost za tento archiv plk. Janda, škpt. Pokorný a Dr. Hora. Podle sdělení J. Chudoby a V. Tomana došlo k tomu, že se ze štěchovického archivu ztratily důležité spisy a průkazní materiál proti různým osobám. Např. Dr. Chudoba, člen téže vyšetřující komise jako Dr. Hora, vyšetřoval činnost bývalého ministra zemědělství protektorátní vlády Adolfa Hrubého, který měl styky s nejvyšším představitelem SD v protektorátě Waltrem Jakobim. Jakobi podával reichsprotektorovi zprávy, které se dozvěděl od Hrubého a jiných českých představitelů. Sám Jakobi se na tyto zprávy často odvolával a zdůrazňoval, že vše je možné najít v materiálech štěchovického archivu. Po získání povolení k nahlédnutí do těchto spisů

Chudoba zjistil, že ze zpráv Jakobihů zůstala v archivu pouze nepatrná část a že nebylo vůbec zaznamenáno, kdo, kdy a za jakým účelem si tyto zprávy z archivu vyzvedl. Hlavní Horova činnost spočívala podle Chudoby a Tomana v tom, že pro B. Pokorného sbíral materiál, o který měl zájem. Dr. Hora se později stal přednostou Ústředny státní bezpečnosti, která vznikla po reorganizaci zpravodajského odboru k 1. lednu 1948.⁵⁶

O tom jak bylo nakládáno s písemnostmi ze štěchovického archivu, které převzalo Ministerstvo vnitra, vypovídal v roce 1952 jako svědek i Karel Veselý-Šteiner, který od

⁵⁴ Blíže FROLÍK, Jan: *Osud fondů Studijního ústavu MV*. In: *Archivní časopis*, 1998, č.1; AMV, sign. 304-81-1, Výnosy MV o zajišťování německého spisového materiálu, kartoték a archivů z doby okupace.

⁵⁵ Obsah štěchovického archivu tvořily různé písemnosti z činnosti německých okupačních úřadů, část soukromého archivu Dr. Eduarda Beneše z let 1920–38 a část archivu Ústředního výboru národně socialistické strany do roku 1938. Tyto materiály ukryli Němci v dubnu 1945 do asi 30 beden a zakopali je v prostoru obce Hradištko u Štěchovic. Dne 11. února 1946 byly bedny na základě informace bývalého příslušníka SS vojsk, německého zajatce Güntera Aschenbacha, který se účastnil ukrývání materiálu osobně, vykopány příslušníky americké armády a odvezeny z ČSR. Po rozsáhlých diplomatických jednáních se podařilo docílit jejich vrácení zpět do ČSR. Stalo se tak 2. března 1946, materiál byl s omluvou z americké strany přivezen do Prahy, odevzdán Kanceláři prezidenta republiky na Hradě a stráženo hradní stráží. Již 3. března byly bedny s dokumenty ve Španělském sále komisionálně otevřeny a písemnosti se začaly třídít. Těchto prací se zúčastnili zástupci předsednictva vlády, Ministerstva spravedlnosti, Ministerstva národní obrany, zástupci stran Národní fronty – československé národní strany socialistické, lidové, sociálnědemokratické a komunistické. Archiv prezidenta republiky zastupoval Dr. Bohuslav Matouš, který zároveň reprezentoval i archiv Ministerstva zahraničních věcí. Za Ministerstvo vnitra prováděli třídění orgánové Státní bezpečnosti včetně archiváře Jurije Křížka pod vedením Bedřicha Pokorného. Jako první dostali spisy prokurátoři lidového a národního soudu, potom zástupci Národní fronty, kteří si vybírali spisy potřebné pro lidové soudy nebo věci k přípravě Frankova procesu. V druhé řadě nastoupili tehdejší zaměstnanci archivu zpravodajského odboru MV. Ti spisy razítkovali a označovali pořadovým číslem. Potom se spisy podle spisových značek zapisovaly do celkových seznamů, ale bez dalšího věcného označení. Jako poslední dostali písemnosti k dispozici orgánové Státní bezpečnosti, kteří měli za úkol pořídit k materiálu nejnnutnější osobní a věcné kartotéční listy. Tato práce byla podle archiváře Křížka provedena nedostatečně a neodborně, protože někteří orgánové neuměli německy. Již při prvních třídících pracích docházelo k velkým zmatkům, evidence vyjmutých spisů byla velmi špatná, často se ani nezaznamenalo, že spis byl vytažen, nebo zůstala jen cedulka s nečitelným podpisem. Tým názor projevil i Křížkův nadřízený Dr. Vladimír Toman, podle kterého znamenalo zpracování štěchovického archivu hlavně osobní reklamu pro B. Pokorného – o zpracovávání tohoto archivu byla natočena reportáž. – AMV Praha, Zpráva o štěchovickém archivu z 24. 5. 1957 I. zvláštního odboru MV-ASÚ; tamtéž, sign. S-450-6, s. 113–116, Zpráva J. Křížka z 10. 5. 1951 a sign. 310-107-8, s. 90.

⁵⁶ AMV Praha, sign. 310-107-8, s. 90.

května 1945 do srpna 1946 zastával funkci zemského velitele SNB u Zemského národního výboru v Praze.

Po navrácení beden Američany zasedala Komise vnitřní národní bezpečnosti při ZNV, která jednala i o tomto archivu a o zajištění jeho bezpečnosti. Na jedné schůzi komise referoval jeden z jejích členů, Štolovský, o tom, že se byl přesvědčit, jak jsou písemnosti uloženy a zjistil, „...že materiál je stále rozkrádán starými úředníky z Hradu a některými zpravodajskými orgány Ministerstva vnitra.“ Když Veselý-Šteiner žádal, aby byl archiv řádně zabezpečen, bylo mu řečeno, „...aby se nestaral, že se o to postará Pokorný, který o tento archiv projevoval mimořádný zájem. I na dalších schůzích Pokorný stále prohlašoval, že o bezpečnost archivu je řádně postaráno. Přesto však jsme se přesvědčovali, že ...byl materiál dále rozkrádán. Z této skutečnosti vyvozují, že Pokorný záměrně umožnil odstranění kompromitujícího materiálu z archivu a dále, že se zmocnil materiálu na některé lidi, aby je měl v ruce.“⁵⁷

Štěchovický archiv byl uložen v Horově oddělení do doby, než bylo jeho oddělení rozpuštěno, a následně byl tento archiv převezen do zpravodajského archivu ve Valdštejské ulici a svěřen do péče Jurije Křížka. Za dobu působení jmenovaného archiváře⁵⁸ byl využit ještě jednou při příležitosti přípravy akce proti vysokým církevním hodnostářům, kdy se hledaly doklady o spolupráci s Němci.⁵⁹

Při pozdějším prošetřování závažné činnosti Pokorného bylo mimo jiné jmenovanému kladeno za vinu, že na pokyn Karla Švába vyškrtl ze seznamu udavačů a konfidentů gestapa a SD některá jím doporučená jména osob,⁶⁰ dále pak, že propouštěl z vězení některé spolupracovníky gestapa.⁶¹ Vedle těchto závažných činů se jeví následné obvinění jako fraška: Bedřich Pokorný rozvracel lidovědemokratickou Bezpečnost také tím, že nechával překládat do češtiny knihy západních imperialistických států a podle nich se pak školila naše Bezpečnost v duchu západních imperialistů. Příkladem jsou knihy *Fašismus v činnosti* – zpracováno zákonodárnou dokumentární službou knihovny Kongresu ve Washingtonu v roce 1947 – nebo *F. B. I. v míru i ve válce* od Fredericka L. Collinse z roku 1943.⁶²

Je pozoruhodné, že při obnově trestního řízení proti odsouzenému Pokornému v roce 1956, jak již bylo uvedeno v jeho životopise, byl tento člověk zproštěn žaloby pro sabotáž a uznán vinným pouze trestným činem zneužití služební moci za používání nezákonných vyšetřovacích metod.

V zájmu strany

Veškerá závažná obvinění ohledně krytí konfidentů, falšování důkazů či maření vyšetřování byla v podstatě vysvětlena zásahy reakce do vyšetřování a protistranickou předvolební kampaní. Ve prospěch Pokorného svědčil Jindřich Veselý, podle něhož „obviněný neudělal nic, co by bylo proti zájmům strany a SSSR. Naopak měl zásluhy na tom, že se podařilo odstranit Bartíka z ministerstva. Mnoho prospěšné práce pak vykonal – podle přesvědčení tohoto svědka – obviněný Pokorný pro stranu před únorem a v únorových dnech. Např. získal nejdůležitější zprávy o poradách reakčních ministrů, např. zprávu o chystané demisi den předtím. S. Gottwald po únorových událostech hodnotil tyto zprávy velmi kladně a velmi pochvalně se o jeho práci vyjádřil. Pokud jde o vyškrtnutí některých osob ze seznamu konfidentů gestapa, stalo se tak dle výpovědi svědka Veselého na rozkaz Švába. Šváb to odůvodnil tím, že v seznamech byli uvedeni též lidé, kteří mají funkce ve straně, že jejich případy prošetří strana sama a že není možné jejich jména uvádět v seznamech pro podřízené

⁵⁷ Tamtéž, a. č. ZV-4, sv. II, s. 97.

⁵⁸ V září 1950 byl přes svůj nesouhlas Křížek jmenován velitelem II. operativního oddělení sektoru BAb – zahraniční zpravodajství. AMV, sign. 310-50-6, Protokol s J. Křížkem z 3. 3. 1951.

⁵⁹ AMV Praha, sign. S-450-6, s. 113–116.

⁶⁰ Tamtéž, a. č. ZV-4, osobní spis B. Pokorného, s. 20, doličný dokument č. 9.

⁶¹ Tamtéž, doličný dokument č. 6, 7, 8.

⁶² Tamtéž, doličný dokument č. 10.

ložky Bezpečnosti, v nichž bylo před únorem ještě mnoho starých policajtů a příslušníků reakčních stran.“⁶³

Rok 1947 přinesl Bedřichu Pokornému změny. Již od konce roku 1946 začal působit jako přednosta nově utvořeného tzv. slovenského referátu VII-SL. Ten měl za úkol zajišťovat obranné politické zpravodajství s přímým nebo nepřímým vztahem ke Slovensku. V rámci této příslušnosti spolupracoval se VII. odborem Pověřenectva vnitra na Slovensku, zároveň nad ním vykonával přímý dohled a vypracovával o Slovensku situační hlášení.⁶⁴ Slovenský referát se zapojil do bezpečnostních akcí namířených proti Demokratické straně Slovenska, které byly připravovány již od roku 1946, hned po parlamentních volbách, ve kterých tato strana zvítězila. Začalo odhalování ilegální protistátní činnosti na Slovensku za účelem diskreditace DS a strany ľudové, které vyvrcholilo na podzim 1947.⁶⁵ Sám Pokorný se hrdě hlásil k tomu, že v roce 1947 přispěl rozhodující měrou k odhalení velkého spiknutí ľudáků a k zneškodnění více než tisíce špiónů, zrádců, spiklenců a rozvratníků.⁶⁶

V téže době, někdy na podzim 1947, došlo ještě k jedné pozoruhodné události. Svědectví o ní podal jeden z jejích přímých účastníků, Jaroslav Hošek, zvaný též Jarin Hošek, bývalý španělský interbrigadista, agent NKVD, svého času tajemník ministra vnitra Kopřivy a pozdější pracovník ÚV KSČ.⁶⁷ Tehdy se sešli JUDr. Karel Černý,⁶⁸ JUDr. Štěpán Plaček a mj. Bedřich Pokorný a vymysleli novou taktiku politického boje:

„... vybrat z materiálů všech OZPO a OZO [Obranné zpravodajství politického okresu, Oblastní zpravodajství oblasti – pomocné složky podřízené Zemskému odboru bezpečnosti II – pozn. J. D.] kompromitující materiál týkající se osob reakčního zaměření a zaujímajících vedoucí funkce ve stranách a složkách Národní fronty, jakož i zničení všeho tohoto materiálu. Na schůzce, která se uskutečnila v kanceláři tehdejšího vedoucího organizačního oddělení ZOB II Ladislava Hudce ve Washingtonově ulici na Praze 2 za přítomnosti několika dalších vyvolených soudruhů (budoucích členů tzv. likvidačních komisí) byly předloženy tyto argumenty: Osnova zákona o SNB padla již asi sedmkrát. Strana nutně potřebuje, aby tato osnova prošla, neboť jinak hrozí nebezpečí, že ZOB II bude zrušen protikomunistickou většinou parlamentu jako ilegální zpravodajská organizace jedné politické strany a zpravodajština bude pak přičleněna k předsednictvu vlády. To nelze za žádnou cenu připustit. Proto musí jít strana na dalekosáhlé ústupky. Jsou to však ústupky jen na oko nám nepřijatelné. V osmém (nebo již devátém?) znění zákona o SNB, který jsme promysleli a předkládáme, je např. zmínka o tom, že zpravodajština bude ku dni 31. prosince 1947 vůbec zrušena. Je zde však pasus, který se nám tam podařilo vsunout, že ministr vnitra má právo a možnost k řešení určitých úkolů si udržet skupinu zvláštních orgánů, čímž je dána možnost i ve ztížených podmínkách dělat totéž, co jsme dělali pod firmou ZOB II dosud. Dále ochotně připouštíme, že sama složka Státní bezpečnosti, jakmile splní své poslání, splyne v kriminální složce s touto... Tak a podobně bylo argumentováno. Hrozilo prý nám nebezpečí, že v předsednictvu vlády bude nebo snad již byl vytvořen zvláštní parlamentní vysoký orgán, který bude složen snad z předsedů nebo místopředsedů jednotlivých stran, který bude nebo snad již je vyzbrojen legitimacemi opravňujícími k provedení zevrubné kontroly, jak se zobácká zpravodajština dělá a nejsou-li snad jejími objekty parlamentní nebo ústavní činitelé a podobně. Proto prý musí zpravodajština splynout respektive rozplynout se ve Státní bezpečnosti, kde nás za boha nechtěli, a je to tudíž úspěch, a proto bude muset snad i v budoucnu buď být bojováno o udržení složky státněbezpečnostní, nebo se zařídit na to, že tato bude provádět ‚zpravodajsky‘, ‚kamuflážně‘ své poslání i v rámci kriminálky, kdyby věci dopadly špatně. Nu zkrátka dobře argumenty š i l e n é, průhledné i mobilizující.“

⁶³ Tamtéž, sign. 319-31-15, Usnesení a Rozsudek Nejvyššího soudu Vojenského kolegia z 8. – 10. 11. 1956.

⁶⁴ Tamtéž, sign. 300-29-2, s. 83.

⁶⁵ Blíže KAPLAN, Karel: *Pět kapitol o únoru*, s. 132–149; TÝŽ: *Nekrvavá revoluce*, s. 85–95.

⁶⁶ AMV Praha, sign. 319-39-4, s. 19 b.

⁶⁷ Tamtéž, sign. 310-118-6, s. 164–168, Úřední záznam z 30. 4. 1951.

⁶⁸ JUDr. Karel Černý, pracovník zpravodajského odboru, patřil spolu se Š. Plačkem k nejužšímu kruhu přátel B. Pokorného. Po roce 1948 byl jedním ze zástupců velitele StB J. Veselého a zároveň vedoucím administrativního sektoru BAD, později obviněn, zatčen a souzen spolu s Pokorným. Viz KAPLAN, Karel: *Nebezpečná bezpečnost*, s. 14–15; AMV Praha, sign. 319-31-15 a sign. 310-107-8, s. 69.

Mnohým z účastníků schůzky se celá tato akce jevila jako něco neslýchaného a netajili se svými názory, a to včetně autora této informace, Jarina Hoška, který však nenašel podporu ani u J. Veselého, ani u Osvalda Závodského, v té době zástupce evidenčního odboru KSČ Karla Švába.

„Ničeno mělo být podle výslovného pokynu všechno, co mohlo kompromitovat zmíněné parlamentní činitele, poslance různých politických stran a podobně. Byl to výslovný příkaz Plačka a členům zmíněných likvidačních komisí byl předáván L. Hudcem. Musím spravedlivě říci, že posledně jmenovaný se nebránil naší iniciativě a připouštěl, že věci velmi závažné, které by bylo škoda zničit, mohou být přivezeny do Prahy a tady že se uvidí, co se s tím dá dělat. Sám jsem byl poslán do OZO v Hradci Králové... Potom jsem byl ještě poslán se stejným účelem do Pardubic... Průběh této likvidační akce byl v různých místech různý. Ač direktiva byla jasná: Všechno kompromitující a závadné pálit, a to bez spalovacích protokolů, nepálilo se všude. Tak např. v Kutné Hoře a Pardubicích, pokud vím, to šlo bez ohně. Zato v Hradci Králové se pánilo poměrně mnoho... Závažný materiál jsem si dal zabalit a ze všech tří míst jsem asi šest objemných balíků přivezl do Prahy, kde jsem je předal v organizačním oddělení jednak s. Ladislavu Hudcovi, jednak Josefu Tremlovi a Rudolfu Procházkovi, jeho zástupcům. Kam se poděl tento materiál, mi není známo.“

Ničení kompromatiálů OZO probíhalo na přelomu let 1947–48.⁶⁹

Vítězný únor – muž v pozadí

Vraťme se nyní přímo k osobě Bedřicha Pokorného a sledujme dále jeho kroky. Ve funkci šéfa odboru VII-SL působil podle svých slov do 2. 2. 1948.⁷⁰

Jak již bylo konstatováno dříve, oficiálně byl převeden dnem 1. února 1948 do služeb Ministerstva zahraničních věcí a vyslán jako legační rada do diplomatických služeb do Vídně, kde setrval až do konce března téhož roku. To však zcela vyvrací výpověď Miroslava Picha-Tůmy⁷¹ z 26. 9. 1951, ve které uvádí:

„Koncem ledna nebo začátkem února 1948 mi bylo nařízeno Švábem a Jindřichem Veselým a Zelenkou,⁷² že budu až do voleb k dispozici Bedřichu Pokornému, který má na starosti po zpravodajské linii boj proti nár. soc., a to jednak připravit proti nim materiál a jednak připravit obranný materiál, proti připravovaným akcím z jejich strany proti KSČ. Aby tak nár. soc. neodhalili, že akci proti nim vede Pokorný, byl jmenovaný poslán min. vnitra do Rakouska jakoby za služebním účelem, ale ve skutečnosti se Pokorný nacházel ve svém bytě, odkud měl dle slov Jindř. Veselého, Švába a jeho samého zakázáno vyjít z bytu, aby utajení jeho přítomnosti v Praze bylo zaručené a mohl plnit výše uvedený stranický úkol. Mně jako referentu referátu nár. soc. ZOB II v Čechách nařídil Šváb a Veselý jednak osobně a jednak prostřednictvím Zelenky přes Plačka vyřizovat pro Pokorného všechny věci, které bude požadovat, a to jak z hlediska spisového, tak operativního. První schůzky u Pokorného v bytě, která byla začátkem února 1948, byl přítomen Šváb a Jindra Veselý, který ji také řídil. Na

⁶⁹ Situaci, která nastala v souvislosti s prosazováním zákona o SNB, a další vývoj událostí popisuje podrobně ve své knize KAPLAN, Karel: *Pět kapitol o únoru*, s. 86–100, 116–132; rovněž tak HANZLÍK, František: *Bezpečnostní složky v boji o uchopení politické moci v českých zemích v letech 1945–1948*, s. 155–160.

⁷⁰ AMV Praha, a. č. ZV-4, sv. I, s. 117, Výpověď B. Pokorného z 27. 8. 1952.

⁷¹ Miroslav Pich-Tůma, bývalý politický komisař v partyzánské jednotce Mistr Jan Hus, po roce 1945 pracoval na ZOB II v referátu zaměřeném proti straně národně socialistické, v roce 1948 byl vedoucím oddělení 2 II. sektoru – politického zpravodajství odboru BA, v roce 1951 zatčen, v roce 1953 odsouzen za vraždu a sabotáž na 15 let do vězení (případ Konečného a Novotného), následovaly amnestie a milost prezidenta republiky, podmíněčné propuštění, v letech 1968–69 znovu vazba a přešetřování případu. V roce 1969 uznán vinným trestným činem vraždy, po roce 1990 případ Picha-Tůmy znovu otevřen Úřadem pro dokumentaci a vyšetřování zločinů komunismu. Dříve, než došlo k prvnímu výslechu, spáchal Pich-Tůma sebevraždu. – AMV Praha, sign. Z-978-77-1 a sign. Z-979.

⁷² Tamtéž, a. č. ZV-4, sv. II, s. 104–106.

⁷³ Ladislav Zelenka, vedoucí II. sektoru – politického zpravodajství Velitelství StB. Viz FROLÍK, Jan: *Nástin organizačního vývoje státobezpečnostních složek SNB v letech 1948–1989*, s. 457.

této schůzce jsme probrali všechny materiál, který připadal v úvahu proti nár. soc., z činnosti mého referátu, zpravodajské činnosti min. vnitra a zpravodajské služby Švába z ÚV KSČ. Dále tam byl projednáván způsob odrazení útoku nár. soc. proti řediteli Holému z Gottwaldova. Některé z předložených materiálů měly být využity v tisku a články měl napsat B. Pokorný. Jiné případy měly být urychleně operativně zakončeny a použity proti jednotlivým významným funkcionářům nár. soc. Pokud si pamatuji, materiál proti Holému obsahoval, že se nár. soc. připravují zkompromitovat Holého pomocí jistého advokáta z Uherského Hradiště (jméno si již nepamatuji), který má mít dokladný materiál o tom, že Holý byl v době okupace konfidentem gestapa. Od této schůzky až do dne, kdy podali reakční ministři demisi, jsem Pokorného navštívil v jeho bytě asi 5x až 8x. Při jedné z výše uvedených schůzek mi Pokorný řekl, že přijede Holý, a že se ho zeptá na podrobnosti připravovaného útoku proti němu. Skutečně po krátké chvíli Holý přijel a Pokornému předal nějaké boty a punčochy pro jeho ženu...“

Dále vylíčil Pich-Tůma, jakým způsobem měl být realizován Pokorného návrh na odrazení útoku proti Holému.

„U jistého advokáta v Uherském Hradišti, který měl mít materiál proti Holému, se měl udělat výjem a v případě, že by výjem učinit nešel anebo materiál by se u něho nenacházel, měla mu být učiněna domovní prohlídka a při této mu podložit nějaké výkresy nebo graf o výrobě silonu, a zároveň to u něho nalézt, a na základě tohoto ho zatknout a označit ho jako špiona v gottwaldovských závodech. Od tohoto se očekávalo, že tento advokát odhalí záměry reakce a tak bude paralyzována akce proti Holému.⁷⁴ To bylo ujednáno v přítomnosti Kionky⁷⁵ v bytě u Pokorného s tím, že Kionka potřebný materiál k položení onomu advokátovi nám předá...“

O chystané akci byli informováni velitel Bezpečnosti na Moravě Vala, velitel ZOB na Moravě Rudolf Procházka, Zahajský a vedoucí OZ Hlavačka. Kionka dodal požadovaný materiál a Hlavačka si jej ponechal s tím, že ve vhodnou dobu věc provede. Podle Picha-Tůmy akce provedena nebyla, protože únor změnil situaci a provedení bylo již bezpředmětné. Pich-Tůma se později od Valy nebo Hlavačky dozvěděl, že osoby, které figurovaly v případě Holého, byly zatčeny.

Bedřich Pokorný k těmto událostem v roce 1951 vypověděl toto: *„V únoru r. 1948 jsem byl od 21. 2. již na svém místě na MV, kam jsem byl povolán J. Veselým, ačkoliv jsem byl v té době legačním radou MZ. V únorových dnech těsně před výše uvedeným datem jsem připravil koncept řeči pro p. ministra do vlády. Rozvíjel jsem na základě zpráv politickou akci, která odhalila puč nár. soc., který připravovali pomocí armády. Vzpomínám si na jméno kpt. Křemen, jehož zpráva byla zachycena a panem ministrem Noskem předložena prezidentu republiky ještě s jinými podobnými zprávami. Odhalil jsem vyzvědačskou kancelář v ústředí nár. soc. strany. Přemluvil jsem J. Veselého, aby přes příkaz p. ministra vnitra nepropustil zatčeného mjr. Prossera,⁷⁶ ale nechal ho podrobit výslechu. Prosser byl během dvou dní také mými orgány Dr. Píseckým a J. Pokorným [Jaroslav Pokorný – jeden z autorů vzpomínek na B. Pokorného – pozn. J. D.] usvědčen z vyzvědačství a veškerý usvědčující spisový materiál odevzdaný Prosserem gen. tajemníkovi soc. dem. strany Vilímovi a poslanci Erbanovi byl jimi nalezen a přivezen na vnitra. Přesto byl Prosser panem ministrem Noskem na intervenci Fierlingera z vazby propuštěn. Upozorňoval jsem při tomto, že Prosser uteče. Tak se také stalo. Odhalil jsem výslechem zatčených příslušníků SNB v Bartolomějské ulici, že se zúčastnili schůzce na ústředí nár. soc. strany u Krajiny, kde se připravovalo budování zpravodajské sítě v SNB. Na základě toho bylo zatčeno asi 50 osob (příslušníků SNB), kteří měli tuto zpravodajskou síť budovat, a vedl jsem využití těchto věcí pro tisk.⁷⁷ Roku 1948 mi*

⁷⁴ O tomto, ale i o dalších případech provokací píše ve svých knihách *Pět kapitol o únoru*, s. 116–132, a *Nebezpečná bezpečnost*, s. 86–96, Karel KAPLAN.

⁷⁵ Josef Kionka, místopředseda Krajského vedení KSČ ve Zlíně, pozdější komunistický odborářský předák n. p. Svit. Viz POSPÍŠIL, Jaroslav: *Hyeny*, s. 147, 158.

⁷⁶ Jaroslav Prosser, velitel zemské úřadovny StB, sociální demokrat; o jeho případu blíže Karel KAPLAN: *Pět kapitol o únoru*, s. 479–480.

⁷⁷ K této akci jsou v archivu MV uloženy pod sign. 310-78-5 zprávy o stavu šetření ve věci zpravodajské činnosti organizované ve straně národně socialistické vždy k určitému datu od 24. února do dubna 1948. Kromě

bylo řečeno J. Veselým, že jsem v únorových dnech udělal velmi záslužnou práci pro stranu, stejně tak já považuji tento rok za svůj nejméně úspěšný rok ve svém životě. Byl to únor a potom proces s Choce mimo mnoha jiných zdařilých akcí.⁷⁸

Další vítězství – případ Choc a jiné případy

Bedřich Pokorný měl pravdu. V tomto roce se mu skutečně neobyčejně dařilo. Kromě odhalení „Krajinovy vyzvědačské kanceláře“ se podílel i na odhalení další vyzvědné kanceláře, a sice v ústředí sociálnědemokratické strany v Praze, u jejích představitelů, Václava Majera, tehdejšího ministra výživy, a Blažeje Vilíma, generálního tajemníka této strany.

Dále pak osobně odhalil vraha Augustina Schramma, čelného představitele Svazu partyzánů a významného člena ÚV KSČ,⁷⁹ který byl zastřelen 27. 5. 1948 údajně na příkaz Josefa Vávry-Staříka, žijícího v zahraničí,⁸⁰ který si s ním tak chtěl vyřídit účty za to, že Schramm zpochybňoval jeho partyzánskou činnost. Podle Pokorného byl vykonavatelem vraždy Miloslav Choc, bývalý kulturní referent národně socialistické strany Pražského kraje. Choc i Vávra-Stařík (v nepřítomnosti) byli v listopadu 1948 odsouzeni k trestu smrti, Choc byl popraven. Ve vyšetřování kromě jiných podezřelých figurovalo i jméno Zdeňka Bočka, syna náčelníka Hlavního štábu MNO. Generálův syn přepsal ve zkratkách údaje o počtu výzbroje čs. armády, získané tajně z otcových dokumentů, na malý lísteček, který byl nalezen u zatčených spolupracovníků Choce.⁸¹

Když byl B. Pokorný v roce 1952 vyslýchán bezpečnostními orgány, vypověděl, že Jindřich Veselý mu po doznání Choce řekl, že by bylo třeba najít osobu, která by odstranila Vávru-Staříka, protože hrozí nebezpečí dalších vražd nejvyšších politických činitelů. Pokorný tehdy navrhl, že účelnější by podle něho bylo „...vylákat jej do Vídně do nějakého slušně placeného zaměstnání, a odtud že bude snadné pomoci Rusů dostat Vávru-Staříka na naše území. Veselý vzal můj návrh v úvahu a řekl, že je to dobrá myšlenka. Je mi známo, že Vávra-Stařík byl do ČSR nějakým způsobem dopraven, jak, to nevím.“⁸²

Josef Vávra-Stařík byl zatčen ve Vídni v roce 1949 spolu s jistým kpt. Bartáčkem, který mu měl zprostředkovat návrat do Československa, o nějž Vávra usiloval. V noci pak byl dopraven na čs. hranici a tam předán orgánům Státní bezpečnosti. Dne 2. 11. 1949 byl dán do vazby pankrácké věznice, potom převezen do Ruzyně a 18. 6. 1953 byl opět umístěn na Pankrác k výkonu trestu smrti. Předtím byl dlouhodobě vyslýchán. Zvláštní komise, která rozhodovala o Vávrově osudu, došla nakonec k závěru, že se Vávra na vraždě nepodílel, o čemž existovaly i důkazy, přesto byl popraven. Tyto události zachycuje ve své knize *Nebezpečná bezpečnost* historik Karel Kaplan.

V pozdějších letech bylo Pokornému na základě svědeckých výpovědí prokázáno používání násilných vyšetřovacích metod při výsleších obviněných. Při vyšetřování nejen tohoto, ale i dalších případů používal totiž Pokorný osvědčené způsoby výslechu – dle vlastního vyjádření tomu říkal použít „špendlíčky a fídlátka“. Za zneužití služební moci byl nakonec i uznán vinným a odsouzen.

---

jiného obsahuje tento materiál i přehledy zajištěných účastníků tajných porad národních socialistů v Praze, konaných 21. ledna, 13. února a 20. února 1948.

⁷⁸ AMV, a. č. ZV-4, sv. I, s. 122.

⁷⁹ Tamtéž, sign. 319-39-4, s. 19 b.

⁸⁰ Podle JUDr. Pospíšila měl Vávra-Stařík odejít do zahraničí z pověření Slánského, Schramma a Reicina – tuto informaci získal při osobním rozhovoru s bývalým ministrem vnitra Rudolfem Barákem v roce 1995. V zahraničí měl působit rozkol mezi emigrací a podávat o ní informace. Podrobněji o jeho úloze po únoru v knize *Hyeny*, s. 268–272.

⁸¹ AMV Praha, a. č. ZV-4, sv. II, s. 71, Výpověď Š. Plačka z 30. 7. 1953; a. č. ZV-4, sv. I, s. 335, Výpověď B. Pokorného ze 7. 5. 1953; blíže pak PALEČEK, Pavel: *Zapomenutý generál. Příběh náčelníka hlavního štábu Bohumila Bočka (1945–1948) a jeho syna Zdeňka*. In: *Po stopách nedávné historie. Sborník k 75. narozeninám doc. Karla Kaplana*. ÚSD AV ČR v Praze, Brno 2003, s. 232, 235–245.

⁸² AMV Praha, a. č. ZV-4, sv. I, s. 125.

Na počátku 90. let došlo k revizi procesu Choc a spol. a všichni ze čtrnácti odsouzených byli rehabilitováni. Ani po letech se však nepodařilo jednoznačně prokázat, kdo vraždu naplánoval a spáchal.⁸³

Kromě vyšetřování vraždy Schramma se Pokorný účastnil i vyšetřování dalších případů, kterými ho čas od času pověřoval jeho nadřízený Jindřich Veselý. Počátkem března 1948 byl totiž jmenován zástupcem přednosta odboru pro zvláštní úkoly. Podle svého vyjádření připravoval v té době 18 (!) soudních procesů.⁸⁴

Na své pracovní úspěchy byl Pokorný náležitě hrdý, chlubil se, že o něm mluví Hlas Ameriky, který ho označoval za „Rudého kata republiky“.⁸⁵ Mluvil o tom, že případ vraždy mjr. Schramma zlikvidoval během čtyř dnů⁸⁶ a dokonce si zajistil publicitu tohoto případu. U Eduarda Kirchbergera⁸⁷ si objednal román, který měl oslavit úspěchy SNB, s názvem „*Poslali mne střílet*“. Námět pro román čerpal E. Kirchberger po dobu dvou měsíců přímo z trestního oznámení na Miloslava Choce a spol., které mu dal k dispozici B. Pokorný ve své kanceláři ještě před vlastním procesem.⁸⁸

Kirchberger také upozornil Pokorného na plánovaný útěk Žofie Veselíkové,⁸⁹ která ho požádala, aby jí zajistil převod přes hranice.

Vyřešení vraždy A. Schramma se stalo podnětem pro odhalování dalších nepřátel. Podle Pokorného přispělo k odhalení a zneškodnění 147 vyzvědačů a rozvratníků a zároveň vedlo k odhalení další velké skupiny vyzvědačů kolem národně socialistické poslankyně Milady Horákové.⁹⁰

O tom, jakých rozměrů dosáhl v roce 1948 boj proti ilegálnímu podzemí a cizím zpravodajským agenturám svědčí i „*Zpráva o katastrofální situaci 2. oddílu II. sektoru skupiny BAa v boji proti ilegalitě*“ ze dne 19. 10. 1948, kterou zaslal její vedoucí kpt. Pich-Tůma veliteli StB Jindřichu Veselému.⁹¹ Pich-Tůma měl na starosti referáty 61–64,⁹² které byly podle jeho názoru nedostatečně kádrově zabezpečeny. Ve svém elaborátu kromě jiného uvádí tehdejší pracovní vytížení jednotlivých referátů:

„*Referát 62a – široké evidence ilegálních skupin: pozoruje 10 drobných ileg. skupinek a dalších 60 rozpracovává, ref. 62b – referát akcí: má na starosti 14 ileg. skupin, ve kterých je celkem 14 agentů nebo informátorů. Nejdůležitější z těchto skupin je centrální organizace soc. dem. strany se zahraničním vedením. Ref. 62c – referát akcí, má stejné úkoly jako ref. 62b: kontroluje 12 ileg. organizací, proniká do dalších 9 organizací. Celkem řídí práci 10 agentů. V čele stojí organizace gen. Kutvašer, druhá je Stříbrná nit, která se*

⁸³ Blíže o případu KAPLAN, Karel: *Nebezpečná bezpečnost*, s. 212–224.

⁸⁴ AMV Praha, a. č. ZV-4, sv. I, s. 128, Výpověď B. Pokorného z 5. 9. 1952; tamtéž, s. 117, Výpověď B. Pokorného z 27. 8. 1952.

⁸⁵ Tamtéž, a. č. ZV-4, sv. I, s. 3, Agenturní zpráva z 3. 9. 1951.

⁸⁶ Tamtéž, a. č. ZV-4, sv. II, s. 150, Výpověď E. Kirchenbergera z 25. 9. 1952; a. č. ZV-4, sv. I, s. 200, Zápis o konfrontaci E. Kirchenbergera a B. Pokorného z 13. 10. 1952.

⁸⁷ Eduard Kirchenberger, bývalý úředník Legiobanky a později nakladatelské firmy „Sula a Maják“ v Liberci, který v červnu 1948 odešel ilegálně do Německa a vrátil se v srpnu téhož roku do ČSR. O svých poznatcích z Německa byl ochoten vypovídat a také promluvit do rozhlasu. Pokorný mu za to dopomohl k místu redaktora týdeníku *Květen*. Viz AMV Praha, a. č. ZV-4, sv. II, s. 152–154, Výpověď E. Kirchenbergera z 25. 9. 1952; a. č. ZV-4, sv. I, s. 204–206, Zápis o konfrontaci E. Kirchenbergera a B. Pokorného z 13. 10. 1952.

⁸⁸ Tamtéž.

⁸⁹ Žofie Veselíková, manželka pražského advokáta a známého kabaretiéra Jiřího Červeného. Po rozvodu druhým manželem Karel Veselík, majitel společnosti zabývající se námořní a říční dopravou. Po jeho smrti získala Veselíková značné jmění, mimo jiné vlastnila i pražský dům Na Struze 3, sídlo dnešního Archivu MV, a statek Veselíkov u Votic. Za okupace se stýkala s německou vyšší společností, přijímala vysoké hodnostáře SS a SD. Po válce byla odsouzena mimořádným lidovým soudem v Táboře na 3 roky vězení, část jejího majetku propadla státu. Na intervenci Dr. Štěpána Plačka byla na podzim 1947 ze zdravotních důvodů propuštěna. Podepsala spolupráci s StB. V roce 1948 jí hrozilo nové zatčení, proto chystala útěk z ČSR. Zásluhou Kirchenbergera a Pokorného byla 6. 11. 1948 zadržena na útěku a uvězněna v Ruzyni, kde 12. listopadu téhož roku zemřela na otravu luminalem. Blíže STÁTNÍK, Dalibor: *Podzemní kámen. Osud a smrt Žofie Veselíkové*. In: *Po stopách nedávné historie. Sborník k 75. narozeninám doc. Karla Kaplana*. ÚSD AV ČR, Brno 2003, s. 109–123.

⁹⁰ AMV Praha, sign. 319-39-4, s. 19 b.

⁹¹ Tamtéž, sign. 310-87-14, s. 1–10.

⁹² FROLÍK, Jan: *Nástin organizačního vývoje státobezpečnostních složek SNB v letech 1948–1989*, s. 457.

nachází v bezpečnostních složkách a to hlavně na oblastní kriminální úřadovně v Praze. Ref. 63a – referát ilegálních přechodů a s nimi souvisejících ileg. organizací a teroristických skupin: má na starosti 5 ileg. skupin, 1 teroristickou skupinu, která má organizovat dle rozkazu CIC v Bavorsku partyzánské hnutí v Čechách a organizuje též ilegální přechody pro zpravodajskou potřebu a provádí též zvláštní akce na hranicích viz tzv. akce Kámen – fíngované hranice. Obsluhuje 2 agenty v emigrantských táborech v Bavorsku a 3 agenty pracující mezi ileg. organizacemi, které se zabývají ileg. přechody. Ref. 63b – referát zahraniční emigrace: v této době však provádí realizace ilegality a špionáže v bezpečnostní službě. Likviduje ileg. skupinu a zpravodajskou síť na pražské oblastní úřadovně StB a pražské oblastní kriminální úřadovně. Referát má zatčeno 14 osob a obsluhuje 3 agenty. Ref. 63c – referát akcí – jako referát 62c a 62b: kontroluje a řídí práci 14 ileg. skupin, nejdůležitější je Judexova odbojová protikomunistická organizace řízená volyňskými Čechy a Ukrajinci, případ Choc – Šram a pronikání mezi tvořící se partyzánské skupiny. Referát pracuje s 1 odloučeným ileg. činitelem a usměrňuje práci 9 agentů. Ref. 64 – referát akcí – jako referát 62a a 63c: pracuje na jedné z nejdůležitějších akcí – Skaut – a to od února 1948, když odloučil jednu z nejdůležitějších osob nár. soc. podzemí. Pomocí této akce pronikl do 14 důležitých ileg. skupin, kontroluje spojení těchto skupin se zahraničím a to s Bavorskem, Anglií, Švýcarskem, úřadovnou CIC a v jednom případě i IS a s ambasádami americkou, francouzskou a holandskou. Odeslal do zahraničí 4 osoby, používá 3 agenty. Je ve spojení pomocí této akce Skaut jako Strana práce s čs. emigrací v Paříži a v Londýně. Mimo to pracuje na odhalení sítě IS a CIC mezi některými váženými soudruhy KSČ. Zásluhou akce Skaut byl odhalen jeden zrádce v našich řadách a jeden dublagent, který je toho času odloučen. Výsledky práce: 1) průnik do 19 ileg. organizací a jejich realizace, 2) na základě agenturních zpráv dopadeny 2 skupinky teroristů, kteří přišli vraždit, zatčení 2 agenti CIC, 3) agenturní průnik do 8 ileg. přechodů, jejich likvidace, 4) odhalení 2 zrádců ve vlastním aparátě.“

Jak patrně nejen z předchozích řádků, základem zpravodajské činnosti je práce s agenturou.⁹³ Bedřich Pokorný ji pro své účely využíval maximálně. Jeho nejvýznamnějším a nejspěšnějším agentem byl V-101 nebo také V-101 Sergej a později AV-6045 Karger. Tato krycí označení patřila Valeriji Vilinskému, vedoucímu sekretariátu ministra dopravy za Demokratickou stranu Ivana Pietora. Vilinský byl předním funkcionářem DS a obstarával veškeré informace o této straně a jejích představitelích. S jeho pomocí se podařilo vyvolat „spiknutí na Slovensku“.⁹⁴ Kromě toho byl agent V-101 podle Pokorného tím, kdo mu pomohl „udělat únor“.⁹⁵ Ke spolupráci byl Vilinský získán Pokorným v roce 1946 pravděpodobně na základě kompromateriálu z doby okupace za účelem zjišťování poznatků v řadách katolické církve a Demokratické strany, slib spolupracovníka podepsal až v roce 1951. Přímo byl řízen také Miladou Třískalovou-Vašovou (sekretářka Pokorného – podle zjištění J. D.), dále pak Osvaldem Závodským a orgány Košařem a Zelenkou. V únoru 1951 jej převzal npor. Jaroslav Miller, velitel II. sektoru. V letech 1951–54 byl zaměřován k některým problematikám po linii bývalé III. správy MV (vnitřní zpravodajství), ale jeho zprávy již nebyly konkrétní a jejich poskytování podmiňoval Vilinský získáním místa přednosta důležitého odboru v některém z klíčových ministerstev. V roce 1954 převzala agenta V-101 pod krycím jménem Karger bývalá V. správa MV (problematika železnic). Důvodem byla jeho údajná činnost pro německou rozvědku. Spolupráce s ním byla pouze předstírána, aby nepostřehl, že je sám rozpracováván. Svoji agenturní činnost vykonával až do roku 1955, kdy spáchal sebevraždu zastřelením – údajně z existenčních důvodů.⁹⁶ Mezi další významné agenty Pokorného patřila osoba označená jako V-220, která podávala zprávy o kancléři Jaromíru Smutném a dění v Kanceláři prezidenta republiky (z kontextu agenturní zprávy datované 20. 9. 1948 vyplývá, že agentem s tímto označením byl osobní řidič Dr. J.

⁹³ Blíže o agentuře KAPLAN, Karel: *Nebezpečná bezpečnost*, s. 73–82.

⁹⁴ AMV, f. A 31, i. j. 246, Poznatky o činnosti bývalých orgánů ZOB a jejich agentů, s. 81–86.

⁹⁵ Blíže KAPLAN, Karel: *Pět kapitol o únoru*, s. 156–157, 238–239, 244, 248, 253.

⁹⁶ AMV Praha, a. č. ZV-4, sv. 1, s. 12, Záznam o výpovědi Vlasty Pitrové, bývalé sekretářky B. Pokorného v letech 1948–49, z 3. 10. 1952.

Smutného, i když není přímo jmenován – pozn. J. D.). Třetím agentem Pokorného, o němž se dochovaly informace ve vyšetřovacím spisu B. Pokorného, byl spolupracovník s krycím číslem T-120 poskytující poznatky o Hubertu Ripkovi, ministru zahraničního obchodu za stranu národně socialistickou. Tuto osobu se nepodařilo ztotožnit.⁹⁷

Jak již bylo řečeno, znamenal rok 1948 pro Bedřicha Pokorného vrchol jeho celoživotní kariéry. S příchodem roku 1949 však začala jeho hvězda pomasínat. Podle mínění Jindřicha Veselého bylo prvotní příčinou to, že se jednalo o bývalého zpravodajského důstojníka kapitalistické armády, který z těchto důvodů nemohl natrvalo zůstat na tak významném místě ve státněbezpečnostní službě lidovědemokratického státu.⁹⁸ Skutečnost byla trochu odlišná...

TNP

V říjnu 1948 byl přijat Národním shromážděním zákon č. 247/48 Sb. o táborech nucené práce. Přípravou zřizování těchto táborů bylo pověřeno Ministerstvo vnitra na pokyn ÚV KSČ již od září téhož roku. Vlastní provedení akce nazvané T-43 zajišťoval Bedřich Pokorný, v té době zástupce přednosty odboru BA a přednosta samostatné skupiny BAč. Cílem akce bylo očistit republiku od třídních a politických nepřátel z řad kapitalistů a střední buržoazie odsunem těchto osob do pracovních táborů a vysídlením jejich rodin z velkoměst na venkov. V Praze měla být akce zahájena 1. 10. 1949, v celé republice pak 1. 11. 1949 za pomoci Státní bezpečnosti a pod jejím vedením. Měsíčně mělo být zařazeno do TNP asi 3 000 osob. Časem byli do TNP zařazováni i lidé, kteří se pokusili o ilegální přechody hranic a další osoby. Nežřídkou se stávalo, že se do TNP dostali i dělníci např. za pozdní příchody do zaměstnání apod.⁹⁹

To, jakým způsobem postupoval Pokorný při plnění svých úkolů, vylíčil jeho tehdejší nadřízený Jindřich Veselý ve své výpovědi ze 17. 6. 1952:

„Pravdou je, že Pokorný byl vždycky divoch a i tentokrát, snad ve snaze znovu získat ztracenou reputaci – vrhl se plně do příprav. Připravil několik TNP, dále seznamy buržoazních elementů, které byly pořizovány bezpečnostními orgány za pomoci strany, národních výborů atd. Jednoho krásného dne byla akce spuštěna – tuším ve dvou buržoazních čtvrtích Prahy současně. Snad během týdne za pomoci SNB a lidových milic bylo zajištěno okolo 2 000 lidí buržoazního, z větší části příživnického charakteru. Tato akce dělaná příliš divoce, široce a koncentrovaně na jednom místě měla velkou a hrozně nepříjemnou ozvěnu. V zahraničí nám vynesla velikou akci proti republice. Byly nám vyčítány nacistické metody. A i v našem lidu měla nepěkný ohlas – byla příliš silnou i pro naše běžné veřejné mínění... Asi po 10 dnech jsme dostali nový příkaz od Slánského, ... abychom v Praze akci dočasně zastavili.“¹⁰⁰

Kromě této akce civilní řídil Pokorný i akci vojenskou, nazývanou akcí „D“, která byla namířena zejména proti důstojníkům, ale i poddůstojníkům i vojínům čs. armády. Jednalo se především o důstojníky vyakčňené po únoru 1948, účastníky západního zahraničního odboje a příslušníky velitelského sboru sloužícího za 1. republiky. Akce „D“ probíhala na celém území republiky v několika etapách v letech 1949–50, v některých případech až do roku 1953.¹⁰¹

V písemnostech B. Pokorného týkajících se agendy TNP je založen originál konceptu dálnopisů, které byly rozeslány všem KV StB v českých zemích a Poverenictvu vnitra v

⁹⁷ Tamtéž, s. 16, 18–22; a. č. ZV-4, sv. 5, s. 33.

⁹⁸ Tamtéž, a. č. ZV-4, sv. II, s. 247.

⁹⁹ KAPLAN, Karel: *Tábory nucené práce v Československu v letech 1948–1954*. ÚSD ČAV 1992, Praha 1992; kolektiv autorů: *Tábory nucené práce a další projevy perzekuce 1948–1954*. In: Sborník konference SÚ ČSAV a KH FF SU, 1991.

¹⁰⁰ AMV Praha, a. č. ZV-4, sv. II, s. 247.

¹⁰¹ Kolektiv autorů: *Tábory nucené práce a další projevy perzekuce 1948–1954*. In: Sborník konference SÚ ČSAV a KH FF SU, 1991.

Bratislavě, v nichž Pokorný nařizuje provést v noci ze dne 10. na 11. 1. 1950 IV. díl akce („D“ – pozn. J. D.) přesně podle pokynů č. j. S-2626/010-1949 z 8. 4. 1949. Cíl: Mírov u Olomouce. Akce má být provedena přesně a vzorně. Podpisová doložka – Za ministra: Pokorný.¹⁰²

V rámci přípravy akce T-43 byly vytvářeny kartotéky třídních a politických nepřátel, tedy osob přicházejících v úvahu pro zařazení do TNP, které se průběžně doplňovaly a rozšiřovaly. Časem byly využity i k dalším účelům, jako byla např. akce „B“ – byty, tj. vystěhování nespolehlivých osob z velkých měst. Později se staly základem pro další evidence podchycující veškeré tzv. nepřátelské osoby.¹⁰³

Ani během působení ve funkci přednosta skupiny BAc nepolevovala Pokorného horlivost v předávání agenturních zpráv, stále získávaných od bývalých informátorů, svým nadřízeným, tj. veliteli StB Veselému a jeho novému zástupci Karlu Švábovi. Šváb přešel na Ministerstvo vnitra z funkce vedoucího bezpečnostního a branného oddělení sekretariátu ÚV KSČ v říjnu 1949 a měl za úkol řídit zvláštní útvar v rámci StB, specializující se na stranické a státně důležité případy. Jeho skupina měla výsadní postavení. Podle příkazu Jindřicha Veselého ze 7. 11. 1949 byl Šváb oprávněn dávat příkazy v zastoupení velitele StB všem podřízeným sektorům a skupinám.¹⁰⁴ Šváb postupně ovládl pozice, využil delší nepřítomnosti Veselého a převzal veškeré jeho pravomoci. Po zjištění této skutečnosti se Veselý neúspěšně pokusil o sebevraždu. Do své funkce se již nevrátil. Místo něho nastoupil Oswald Závodský.¹⁰⁵

Ve snaze získat ztracené renomé byl Pokorný tak agilní, že v březnu 1950 dostal přípis, ve kterém jej velitel sektoru II. a mjr. Zelenka důrazně žádal, aby korespondenci zasílanou k rukám Švába omezil a zasílal jen případy, které jim přísluší, a nezatěžoval tak zbytečně administrativu.¹⁰⁶

Jako velitel táborů nucené práce si Pokorný nezískal přízeň ani příslušníků správy TNP. Měli výhrady k jeho chování při kontrolách jednotlivých TNP, kdy podrýval autoritu velitelů tím, že jejich chování kritizoval před nastoupenými chovanci, „*bratříčkoval se*“ s chovanci buržoazního původu a od nich pak získával stížnosti proti příslušníkům SNB. Ke svým podřízeným se choval povýšeně až sprostě a údajně se postaral o odstranění asi pěti velitelů TNP. Několikrát se zasloužil o to, že byli propuštěni někteří bohatí chovanci.¹⁰⁷

Z toho pak pramenilo i podezření, že B. Pokorný přijímá úplatky od vězňených osob za jejich propuštění.¹⁰⁸

Poslední dny svého působení v sektoru TNP, jehož velitelem se stal jeho bývalý zástupce špkt. Jiras, trávil Bedřich Pokorný podle svědectví tehdejší osvětové pracovnice sektoru Bertu Kosinerové bez jakékoli pracovní náplně: „...*doslova celý den seděl ve své kanceláři a četl knihy nebo chodil po druhých kancelářích a vykládal. ...Po dohodě se s. Jirasem navštívila jsem s. náměstkou Nuna s tím, aby Pokorného již někam dali. S. náměstek Nun mi tehdy řekl, že Pokorný má jít do Státní banky.*“¹⁰⁹

To potvrzuje i vyjádření Pokorného, že koncem září 1949 žádal kádrového náměstkou Nuna o přemístění na Ministerstvo financí.¹¹⁰

Zatčení, vyšetřování a výkon trestu

¹⁰² AMV Praha, sign. 310-82-1, s. 1.

¹⁰³ KAPLAN, Karel: *Nebezpečná bezpečnost*, s. 82–86.

¹⁰⁴ AMV, sign. 310-82-2, s. 50.

¹⁰⁵ KAPLAN, Karel: *Nebezpečná bezpečnost*, s. 39–40.

¹⁰⁶ AMV Praha, sign. 310-82-1, s. 96.

¹⁰⁷ Tamtéž, a. č. ZV-4, sv. II, s. 73–89, 330–342.

¹⁰⁸ Tamtéž, a. č. ZV-4, sv. 6, s. 93, Hlášení F. Putny, bývalého poručíka SNB z 11. 4. 1951.

¹⁰⁹ Tamtéž, s. 87, Záznam s Bertou Kosinerovou ze 30. 4. 1951.

¹¹⁰ Tamtéž, a. č. ZV-4, sv. I, s. 117.

Bedřich Pokorný byl zatčen spolu s dalšími příslušníky Bezpečnosti a bývalými interbrigadisty¹¹¹ na podkladě materiálů Komise stranické kontroly (KSK), která vznikla v listopadu 1948 a měla za úkol kontrolovat komunistické funkcionáře. Tak jako evidenční odbor, který byl zřízen už v roce 1946, byla jedním z útvarů ÚV KSČ. KSK získávala své poznatky na vedoucí funkcionáře Bezpečnosti zejména prostřednictvím členů tzv. náhodské komise (JUDr. Bohumil Smola a Karel Aresin),¹¹² ale i od dalších zneuznaných příslušníků a také z materiálů oddělení interbrigadistů II.a sektoru, které se touto problematikou přímo zabývalo. Evidenční odbor, do té doby sledující činnost nekomunistických stran, se po jejich rozprášení po únoru 1948 začal také zajímat o nepřátele ve vlastních řadách. Z toho důvodu si obě složky začaly postupně konkurovat a snažily se navzájem získat co největší vliv ve Státní bezpečnosti. O ovládnutí Bezpečnosti usilovalo i bezpečnostní a branné oddělení ÚV KSČ, jehož vedoucím byl až do podzimu 1948 Josef Pavel. Po něm tuto funkci převzal Karel Šváb a působil v ní do října 1949, kdy přešel na Ministerstvo vnitra. Z nejvyšších funkcionářů KSČ stranicky řídil úsek Bezpečnosti její generální tajemník Rudolf Slánský. Všechny tyto stranické instituce a osoby vedly mezi sebou mocenský boj ovlivňovaný i působením sovětských poradců, který měl za následek zatýkání vedoucích funkcionářů StB. Vlna zatýkání byla zahájena 27. ledna 1951 a postihla i Bedřicha Pokorného. Kromě něho byli postupně zatčeni i O. Závodský, K. Černý, I. Milén, M. Pich-Tůma, J. Pavel, později i K. Šváb, L. Zelenka a další. Tzv. „Kolodějská akce“ probíhající od 27. ledna do 24. února 1951 získala svůj název podle věznice v Kolodějích, která byla pro ten účel zřízena v prostorách tamějšího zámku. Podrobným rozbořem příčin, které vedly k výměně vedení Státní bezpečnosti, se zabývá ve své knize *Nebezpečná bezpečnost* Karel Kaplan.¹¹³

Ve věznici v Kolodějích působily dvě skupiny vyšetřovatelů, které spolu soupeřily, skupina Bohumila Doubka a Jaroslava Janouška. Bedřich Pokorný byl spolu s ostatními bývalými vedoucími funkcionáři Bezpečnosti vyšetřován Janouškovými lidmi, kteří se sami cítili poškozeni jednáním těch, které měli vyšetřovat. Byli mezi nimi již zmíněný JUDr.

¹¹¹ Účastníci mezinárodních brigád dobrovolníků v boji proti španělskému diktátoru Frankovi; většina čs. interbrigadistů se hlásila ke komunistické straně, ale časem mezi nimi vznikly rozpory a následně nepřátelství. Někteří z nich dosáhli vysokých funkcí v Bezpečnosti. Tažení proti nim vyvolal i proces s László Rajkem, bývalým ministrem vnitra a zahraničí, čelným představitelem Maďarské strany práce a státu v Maďarsku, který byl označen za nepřítel lidu a který sám patřil k interbrigadistům. Podle maďarského modelu odhalování nepřátel ve straně bylo zahájeno i v Československu za účinné pomoci sovětských poradců hledání československého Rajka. Blíže KAPLAN, Karel: *StB o sobě, výpověď vyšetřovatele Bohumila Doubka*, s. 84; *Nekrvavá revoluce*, Mladá fronta, Praha 1993, s. 345–365.

¹¹² Blíže JARKOVSKÁ, Lucie: *Ve službách ministerstva vnitra. JUDr. Jan Chudoba, 1898–1983*.

¹¹³ Kapitoly nazvané *Personální kolotoč a poměry ve Státní bezpečnosti*, s. 33–50, *Státní bezpečnost a komunistická strana*, s. 172–182, *Ze svědectví o zatčení vedoucích funkcionářů Bezpečnosti v lednu 1951*, s. 225–230.

JUDr. Bohumil Smola, původně soudce Okresního soudu v Náchodě, člen okresní vyšetřovací komise. Znal se s K. Švábem a J. Veselým, navrhl opatření k odhalení starých sítí gestapa, SD a policie. Stal se vedoucím tzv. náhodské skupiny (komise), která šetřila mj. i případ Dr. Chudoby obviněného ze spolupráce s gestapem. Smola se stal později zástupcem předsedy komise, od listopadu 1948 byl zaměstnancem MV. Koncem roku 1949 byla skupina převedena také na MV, z její části vznikl samostatný referát v rámci sektoru IIa – „staré sítě gestapa a policie“, v čele referátu s JUDr. Smolou. Spolu s Aresinem psali stížnosti na Švába, Miléna a Závodského. Od ledna 1951 se účastnil Smola výslechů zatčených ve skupině J. Janouška. Viz JARKOVSKÁ, Lucie: *Ve službách ministerstva vnitra. JUDr. Jan Chudoba, 1898–1983*.

Bohumil Smola¹¹⁴ a Dr. Vladimír Mudra,¹¹⁵ dále pak Karel Aresin a Jiří Čermák.¹¹⁶ Tato skutečnost se pochopitelně promítla i do způsobu vyšetřování.¹¹⁷

Agenturní zprávy z cely

V únoru 1951 byla věznice v Kolodějích zrušena a vyšetřování bylo přemístěno do Ruzyně. 10. května 1950 byl Bedřich Pokorný umístěn na celu č. 315 ke spoluvězni Miloslavu Kovaříkovi. To bylo krycí jméno agenta, vlastním jménem Miloslava Rychtaříka, kterému vyšetřovatelé stanovili tzv. legendu o jeho odsouzení za krádež, podezření ze špionáže a pokus o ilegální přechod hranic. Zároveň dostal Kovařík pokyn, aby se choval jako prostý a trochu hloupější člověk vzbuzující důvěru. Od května 1950 až do října 1951 pak podával písemné zprávy o Pokorného chování a o informacích, které od něho získal.

Ve své první zprávě z 11. 5. 1950 popisoval Kovařík seznámení s Pokorným. Pro ilustraci uvádím výseče neupraveného textu i s autorovými chybami:

„Dne 10. V. 1950 v době polední, byl na moji celu dán člověk, který se mne asi za hodinu představil jménem Bedřich a řekl mne, že je nejvyšším úředníkem ze státního aparátu. Více mne však nemůže říci. Řekl mne, že je člen KSC a že jest úplně nevinný. Když se vrátil ještě téhož dne od výslechu, řekl mně, že se jmenuje Bedřich Pokorný, šef bezpeč. odboru MNB... Když jsem jej přesvědčil pokud možno, že jsem reakcionář, nabádal mne, abych hlasitě nemluvil, že jsou umístěny v cele odposlouchávače, což prý velmi dobře ví, abych mluvil šeptem. Krátce potom mne nanesl, že jistý vězeň odsouzený lid. soudem, který se jmenuje Siebert, ...jej viní se špionáže pro Anglii... Když později tohoto dne jsme se sblížili, řekl mne Pokorný následující, což však velmi potichu a opatrně šeptal. Je prý to velká chyba, že se znal osobně se Šlingem, Švermovou a její sestrou a bratrem buď Švermové nebo Šlinga... Ve věci TNP se prý cítí vinný a doznává, že snižoval autoritu orgánů před vězni, což prý mělo svůj účel. Je prý mu známo, že mezi chovanci TNP byli dělníci, ale podle jeho nebylo v tom nic nečestného... Velmi horlivě mne vysvětluje různá tajemství služební ve věci bezpeč. aparátu, kde pro jaký účel se staví věznice, zařízení její, metody vyšetřovací a podobně. O místních org. MNB se vyjadřuje, že je vesměs všechny zná a že jsou to vcelku samí lumpové... Peníze, jako součást rozpočtu MNB, které mu byly svěřeny k různým výdajům pro bezpečnost použil též prý pro méně závažné věci, jako byl nákup hodin nástěnných, per a podob. ale odůvodňoval že co jest takových 20 až 40 tisíc, proti obrovským příjmům MNB... Je přímo rozezlený a stěžuje prý si, že jej vyšetřují tací ‚chlapečkové‘, kteří věci vůbec nerozumí, takže se s nimi nedá ani řádně o věci diskutovati. Diví se, že jej nevyslýchá nějaký vyšší org. MNB... Mimo jiné též Pokorný říká, že se cítí vinný, ale ne v tom rozsahu, jak mu orgánové nanášejí...

...K charakteristice Pokorného uvádím: Člověk vychloubačný, zvyklý na pohodlí, odvolávající se na přízeň pres. Gottwalda a j. Snaží se předstírat svoji skromnost před

¹¹⁴ JUDr. Bohumil Smola, původně soudce Okresního soudu v Náchodě, člen okresní vyšetřovací komise. Znal se s K. Švábem a J. Veselým, navrhl opatření k odhalení starých sítí gestapa, SD a policie. Stal se vedoucím tzv. náhodské skupiny (komise), která šetřila mj. i případ Dr. Chudoby obviněného ze spolupráce s gestapem. Smola se stal později zástupcem předsedy komise, od listopadu 1948 byl zaměstnancem MV. Koncem roku 1949 byla skupina převedena také na MV, z její části vznikl samostatný referát v rámci sektoru IIa – „staré sítě gestapa a policie“, v čele referátu s JUDr. Smolou. Spolu s Aresinem psali stížnosti na Švába, Miléna a Závodského. Od ledna 1951 se účastnil Smola výslechu zatčených ve skupině J. Janouška. Viz JARKOVSKÁ, Lucie: *Ve službách ministerstva vnitra. JUDr. Jan Chudoba, 1898–1983.*

¹¹⁵ Dr. Vladimír Mudra, od roku 1945 pracovník zpravodajského odboru, v roce 1946 řídil v Moskvě repatriaci Volyňských Čechů, v roce 1947 byl přidělen do reemigračního a repatričního oddělení JUDr. Chudoby. V roce 1948 vedoucím oddělení pro prověřování státních zaměstnanců ústředny StB. Původně velký oblíbenec Pokorného, odsouzen k pobytu v Jáchymově. Na přímluvu vedoucího skupiny vyšetřovatelů, Janouška propuštěn z tábora. – AMV Praha, sign. 310-107-8, s. 97; KAPLAN, Karel: *Nebezpečná bezpečnost*, s. 226.

¹¹⁶ KAPLAN, Karel: *Nebezpečná bezpečnost*, s. 46, 226.

¹¹⁷ KAPLAN, Karel: *StB o sobě, výpověď vyšetřovatele Bohumila Doubka*; AMV Praha, sign. 319-39-4, s. 4, Dopis B. Pokorného ministru R. Barákovi z 30. 7. 1956.

výhodami, které mohl využít, což je však jen maskou jeho původního života, který mne vysvětlil. Další svoje poznatky oznámím.“

Poznatky z následujících dní od května 1950 do října 1951 byly psány ve stejném duchu. Kovařík zachycoval Pokorného názory na způsoby vyšetřování, neboť Pokornému čím dále více vadilo, že jej vyšetřují mladí nezkušení vyšetřovatelé, kteří nemají potřebné znalosti ani všeobecný politický přehled. Nazýval je „*orgány-primitivy*“ a dokonce pro ně vymyslel termín „*smrkodrátí*“. Podle jeho názoru se stále odvolávají na dělnickou třídu, s níž ale nemají naprosto nic společného. Také se snažil zjistit jejich hodnosti. Postupem času je chtěl nějakým způsobem vyprovokovat tak, aby si mohl stěžovat na nevhodné zacházení.

Stále více se také zabýval svým případem, zvažoval, co vše na něho vyšetřovatelé vědí. Často přemýšlel, jaký může dostat trest a neustále mluvil o tom, že jej nemine provaz. Také se vyjádřil v tom smyslu, že kdyby mohl, tak by se hned zastřelil nebo by si doma pustil plyn a otrávil se s celou rodinou. Hlavní viníky viděl v Dr. Smolovi a Dr. Mudrovi, o kterých se vyjadřoval velice nelichotivě, a samozřejmě v Siebertovi.

Časem se rozhovořil o poměrech na MNB, kde se drží různí „*lumpové a grázlové*“, a ti spolu s ostatními mystifikují prezidenta Gottwalda, ministra Kopřivu a předsedu vlády Zápotockého. Sama politika a generální linie strany je přitom velmi dobrá, ale točí se kolem ní lumpové jako např. Smola a jiní. Do bezpečnostního aparátu jsou sice vybíráni poctiví lidé – dělníci, ti se však naučí dělat různé podfuky od těch, kteří je zaučují.

Ve zprávě ze 6. srpna 1951 uvedl Kovařík, že Pokorný mluvil o tom, že až nyní poznal, jak byly a jak jsou vedeny soudní protistátní procesy u nás i v ostatních lidovědemokratických zemích. Uvedl doslova: „*Rajk, Mindsenty a všechny naše velké procesy byly politickým propagačním hnojem, aby masy byly snadněji udržitelné a lépe se nechaly vésti.*“ Podle Kovaříka Pokorný „*...nevěří v plnou vinu všech odsouzených, neboť jsou to vždy vyvolení, aby se staly obětí k propagaci... Je to prý všechno podfuk a lumpárna na lumpárnu. Dnešní režim má prý v hesle vše pro člověka...*“

Již dříve se Pokorný vyjádřil, že lituje odsouzenou Horákovou, protože trest smrti si přece jen nezasloužila. Také uvedl, že odmítl napsat znalecký posudek k tomuto případu a předal jej Dr. Smolovi.

Už od svého příchodu na celu se Pokorný snažil ohromit Kovaříka svým bývalým postavením a známostmi. V průběhu dalších měsíců seznamoval svého spoluvězně s fungováním MNB, Státní bezpečnosti i svého bývalého odboru Z. Vysvětloval mu organizaci zpravodajské služby, náplň práce jednotlivých sektorů a oddělení, činnost věznic i průběh vyšetřování zatčeného. Seznamoval jej také s evidencí a zakládáním karet na jednotlivé sledované osoby, dokonce rozebíral i záležitosti týkající se spisové služby včetně toho, jak je tvořeno číslo jednacích. Vyprávěl i o některých vysokých veřejných činitelích, kde kdo bydlí, jaké mají záliby apod. Byl velice sdílný.

Své mínění o Pokorném Kovařík v podstatě definoval již ve své první agenturní zprávě. K tomu lze dodat pouze to, že Pokorný byl podle něho „*typ buržua a velký hladovec po penězích*“. Jeho domácnost rozhodně nestrádala, ale podle Pokorného jeho manželka nevystačila měsíčně s 9 000 Kčs. Uvedl doslova: „*Moje Zdenka má ráda tisíce.*“

Během vazby trpěl Pokorný občas bolestmi u srdce, měl předepsány léky, které však odmítal užívat. Podle Kovaříka občas předstíral větší srdeční záchvaty než ve skutečnosti měl. Vždy, když se otevřelo okénko u cely, začal se Pokorný silně třást a hrál „*divadýlko*“. Také se zabýval myšlenkou sebeпоškození. Schovával si různé ostré předměty, které se Kovařík snažil tajně likvidovat. Přesto se mu podařilo pozřít vylámané zuby ze hřebenu a stěžoval si pak na bolesti slepého střeva. Po výsleších, zejména nočních, býval deprimovaný a málomluvný.

Celé dlouhé měsíce neměl Pokorný ani tušení, že jeho spoluvězeň pracuje pro vyšetřovatele. Proto jej neustále instruoval o možnostech odposlechu strážní službou nebo nainstalovaným zařízením. Teprve 9. září 1951 nastal u Pokorného zvrát v chování vůči Kovaříkovi. Tehdy mezi nimi došlo k prudké výměně názorů ve věci retribuce, potom se začali dohadovat o chování jednoho vůči druhému. Pokorný obvinil Kovaříka z toho, že se jmenuje Rychtařík a že je nejméně poručíkem StB. K tomuto zjištění dospěl tak, že si

povšiml různých Kovaříkových výhod při nákupech potravin, ale zejména toho, že se na dokladech při vyúčtování podepisuje jiným jménem. Kromě toho docházelo občas k různým nesrovnalostem v časech, kdy měl být Kovařík údajně u výslechů. Je nepochopitelné, že tak zkušený zpravodajec a vyšetřovatel, za jakého se Pokorný považoval, prohlédl tuto hru tak pozdě.¹¹⁸

Vyšetřování protistátní činnosti Bedřicha Pokorného včetně přípravy procesu trvalo celé tři roky. Celkem desetkrát byla podána žádost o prodloužení výkonu vazby. V šesti případech byly žádosti zdůvodněny tím, že případ není v takovém stadiu, aby mohlo být zpracováno trestní oznámení. Vyšetřování skončilo v květnu 1953 a bylo zahájeno sepsání soudního protokolu. Poslední žádost o prodloužení vazby s termínem do 30. září 1953 z důvodů nutnosti schválení soudního protokolu, je datována 24. srpna téhož roku. Obviněný Pokorný podepsal protokol o skončení vyšetřování a seznámení se s jeho výsledky 30. září 1953.¹¹⁹ Soud s obžalovanými proběhl 23. prosince 1953.

Na svobodě

V březnu 1956 byl Pokornému ze zdravotních důvodů přerušena trest a byl převezen do radioléčebného ústavu v Brně. Do domácího ošetřování byl propuštěn v červnu téhož roku. Zůstal však zcela bez finančních prostředků. Obrátil se proto na tehdejšího ministra vnitra Rudolfa Baráka s prosbou o pomoc. V několikastránkovém dopisu datovaném 30. července 1956 vylíčil své zásluhy (v některých případech poněkud nadnesené) o upevnění lidovědemokratického zřízení v ČSR a zároveň popsal svoji zoufalou životní situaci. Dopis se tak stal nechtěným svědectvím o jeho činech a podílu viny na nezákonnostech, které se udály v období let 1945–50 v naší zemi. Vzhledem k závažnosti obsahu tohoto dopisu uvádím část jeho autentického znění:

„Vážený soudruhu!

Obracím se na Tebe jako bývalý úředník Tvého resortu s prosbou. Sloužil jsem v ministerstvu vnitra a národní bezpečnosti více než pět a půl roku v letech 1945 až 1951. V roce 1946 jsem byl přednostou odboru pro politické zpravodajství a v letech 1945/46 jsem řídil po linii stb denacifikaci v celostátním měřítku. Řídil jsem ji vždy podle pokynů a směrnic, jež jsem dostával z ÚV KSČ. Již v srpnu 1945 jsem odhalil býv. gen. tajemníka nár. soc. strany Krajínu jako spolupracovníka K. H. Franka a pražského gestapa. Spolu se s. Jindřichem Veselým jsem sehnal materiál proti agrárníkovi Beranovi pro lidový soud a zdiskreditovali jsme tak dokonale v očích veřejnosti předválečnou a válečnou zrádčovskou politiku agrární strany. Odhalil jsem v r. 1948 v únorových dnech v ústředí nár. soc. strany v Praze Krajínovu vyzvědačskou kancelář. V téže době jsem rozhodujícím způsobem přispěl k odhalení vyzvědné kanceláře Majera a Vilíma v ústředí soc. dem. strany v Praze. V roce 1946 jsem odhalil a jako vedoucí vládní komise pro kontrolu správnosti voleb na Slovensku zveřejnil podvody páchané o volbách demokratickou stranou Slovenska na úkor svobody voleb KSS na Slovensku. Odhalil jsem podvody rodiny Baťů při převodu majetku z Tomáše Bati na jeho bratra A. Baťu a podvod s tak zvanou akciovou společností fy Baťa. Dosáhl jsem souhlasu býv. pres. Beneše ke stíhání a odsouzení A. Bati jako válečného zločince a prohlášení všeho majetku fy Baťa za propadlý majetek ve prospěch státu. V roce 1947 jsem přispěl rozhodující měrou k odhalení velkého spiknutí lůďáků řízených ze zahraničí Ďurčanským a k zneškodnění více než tisíce špiónů, zrádců, spiklenců a rozvratníků. Osobně jsem odhalil a usvědčil nám. předsedy vlády Ursínyho ze spoluúčasti na vyzvědné činnosti lůďáckého vyzvědače Obucha. V únorových dnech 1948 jsem získal téměř veškerý materiál, jímž operovali soudruzi Gottwald a Nosek u pres. Beneše při jednáních o propuštění zrádných ministrů. Odhalil jsem přípravu nár. soc. strany k ozbrojenému puči a ke zřízení úřednické vlády bez komunistů. Po únoru 1948 jsem vedl téhož roku přípravu 18 polit. procesů proti nár. soc. a jejich pomahačům. Osobně jsem odhalil vraha Choce, býv. kulturního referenta nár. soc. strany

¹¹⁸ AMV Praha, a. č. ZV-4, sv. III.

¹¹⁹ Tamtéž, a. č. ZV-4, osobní spis B. Pokorného, s. 6–17, 87.

pražského kraje, který zavraždil úkladně mjra RA partyzána s. Šrama, člena ÚV KSČ. Přispěl jsem tím k odhalení 147 vyzvědačů a rozvratníků a k jejich zneškodnění. Tato věc přispěla i k odhalení další velké skupiny vyzvědačů kolem býv. nár. soc. poslankyně Horákové. Mohl bych uvést stovky podobných případů, jež jsem jako přednosta odboru nebo zástupce vel. stb s. Jindry Veselého odhalil, řídil nebo se jich účastnil. Podle dopisu s. Dr. Daxnera, předsedy národního soudu na Slovensku, zaslaného jím v r. 1947 s. min. Noskovi, by nebyl mohl bez mé pomoci provést s úspěchem soud (opatril jsem mu z Rakouska v r. 1945/46 archiv t. zv. Slovenského štátu a dal dopravit do republiky ze západních okupačních zón slovenské válečné zločince). Přispěl jsem k zachránění t. zv. Štěchovického archivu, na základě čehož bylo ještě zavčas postiženo mnoho válečných zločinců a udavačů gestapu. Je přirozené, že tato má činnost, známá našim nepřátelům, proti mně vyvolávala od r. 1946 řady obviňování, sočení, nenávislného nactiutrhování a špinění.

...Po únoru 1948 jsem se stal terčem štvání naší zrádné emigrace a zahraničních rozhlasových stanic. ...Když se po dvou letech bezvýsledných výsledků prováděných často nejbrutálnějšími metodami a mučením bitím, hladem, zimou, nucením chodit 16 hodin bez zastávky a bez dovolení usednout po cele, temnici apod. ukázalo, že obvinění byla jalová, došlo ke změně ministrů a k jiným proudům v bezpečnosti. S. Doubkovi a jeho pomahačům nebylo teď možné propustit zajištěné soudruhy, které dával svými podřízenými tak mučit, poněvadž by se byla zpráva o jejich výsledkových metodách ihned dostala k sluchu povolovaných činitelů v bezpečnosti a ÚV KSČ, což bylo pro Doubka a spol. přirozeně nežádoucí...¹²⁰ Po mém odsouzení učinila StB taková opatření, že jsem nesměl nikdy hovořit s manželkou o návštěvě o svém případě, jinak by byla návštěva ihned přerušena. Doporučuji toto zařízení ve věznicích StB zrušit. Je to nástěnka ke krytí různých nešvarů ... “Dále ve svém dopisu popisuje Pokorný zdravotní následky, které mu způsobilo dlouhodobé věznění, a vyjadřuje přesvědčení, že vzhledem k jeho tíživé finanční situaci – odsouzením ztratil nárok na veškeré penzijní či jiné dávky – se ministr zasadí o to, aby mu byla vyplácena penze ještě než skončí revize jeho případu, protože nemá z čeho žít.¹²¹

Po posouzení Pokorného žádosti schválil náměstek MV plk. Karel Klíma poskytnutí jednorázové finanční výpomoci ve výši 10 000 Kčs.¹²² Mezitím došlo k revizi případu, v listopadu 1956 byl Pokorný zproštěn žaloby pro sabotáž a na základě amnestie prezidenta republiky mu byl zbytek trestu prominut. V lednu 1957 doporučil náčelník správy kádrů MV pplk. Karel Zíka předsedovi Státního úřadu sociálního zabezpečení v Praze Evženu Erbanovi započtení doby výkonu trestu B. Pokorného v době od 22. 3. 1951 do 10. 11. 1956 pro nárok na důchodové zabezpečení.¹²³

Po propuštění z věznice Bedřich Pokorný opustil Prahu a následoval rodinu do místa svého rodiště, do Brna. Vzhledem ke špatnému zdravotního stavu mu byl přiznán invalidní důchod. Po své rehabilitaci se znovu zapojil do stranické práce ve výborech brněnských organizací KSČ a začal se opět stýkat se svými stranickými kolegy. Období „Pražského jara“ v roce 1968 nesl velice těžce. Dotýkaly se ho útoky na „pocitivé“ členy KSČ, na spojenectví se Sovětským svazem a pošpinění února 1948. Podle svých blízkých projevoval obavy o osud komunistické strany a o socialistické zřízení.¹²⁴

¹²⁰ Paradoxně to byl právě Pokorný, který v době své slávy proškoloval nové pracovníky určené pro práci vyšetřovatelů v kurzech v Kolodějích o výsledkových metodách. Podle Pokorného je pro zpravodajce dobrý každý člověk, který umřel a nic nespáchal. Až do té doby je vlastně podezřelý každý, protože existuje možnost jeho kontaktování cizí rozvědkou. Čím výše postavený, tím větší pravděpodobnost kontaktování. Přesto, že v přednáškách o vyšetřování bylo poukazováno na obecný zákaz bití při výslechu, výchozí metody vycházely ze zažitého: „úcel světi prostředky“. Sám Pokorný propagoval bití vyšetřovanců tak, aby nebylo vidět, a poukazoval na praxi z první republiky. – AMV Praha, sign. H-782-7, s. 94–95, Zpráva o situaci a prověřování nezákonných metod na bývalém III. sektoru v letech 1949–54 z r. 1963, a s. 179–180, Zpráva o prošetřování příčin porušování socialistické zákonnosti při vyšetřování osob v rámci tzv. politických procesů v letech 1949–54 z téhož roku.

¹²¹ Tamtéž, sign. 319-39-4, s. 19 a–21 b.

¹²² Tamtéž, s. 22 b.

¹²³ Tamtéž, s. 32 b.

¹²⁴ Tamtéž, f. A 34, i. j. 3257.

Svědomy, strach?

Své úvahy o životě, o minulosti i budoucnosti vyjádřil v poznámkách svého zápisníku s datem 25. března 1968.¹²⁵ Pro úplné pochopení stavu jeho mysli si tento dokument dovoluji citovat celý bez jakýchkoli úprav:

„Komunista velkého února 1948 nemůže přežít strašnou porážku KSČ.

Karle Švábe, Jindro Veselý, jdu dobrovolně vaší cestou! Je tragické i potupné zemřít v takové hanbě. I my máme na ní každý svůj zvláštní podíl viny. I před stranou, ač napáchala v revoluční atmosféře diktatury proletariátu a schválena a usměrňována, je nesmytelnou hanbou nás i řídících, na straně i lidu.

Porážka komunistického režimu v československé socialistické republice je katastrofální. Je strašlivá. Je důkazem, že Marxova poučka nutnosti rozbít státní aparát je pouze relativně platná. V aparátu nutno nechat dělnické třídy nejoddanější odborné kádry a v celé soustavě pracující inteligence od samého počátku ponechat spoustu nejlepších odborníků, ale kontrolovat jejich práci soustavně, opět odborníky s velkým politickým rozhledem.

A inteligenci dát za dobrou práci větší plat, než měli za kapitalismu. Nešetřit pochvalami a vyznamenáními se zvláštními finančními efekty. Věnovat největší a nejtrpělivější pozornost mládeži, učňovskému dorostu, studentům středních a vysokých škol. A získat ji nejrozmanitějšími divy moderní techniky za jejich přímé účasti a vysledovat a mnohem zdokonalit zábavy, které ji těší. Ty jí nabídnout za pakatel.

Revoluční tvrdosti a brachiální moci použít zcela výjimečně a jen proti prokázaným zločincům, zcela krátkodobě v okamžicích nevyhnutelné nutnosti, hrozí-li nebezpečí života osob, nebo únik velmi významných vyzvědačských, teroristických nebo rozvratnických jednotlivců nebo tlup.

Zneužívání teroru bylo zcela neúčinné, ba pro pachatele zhoubné.

Je to jedna z velkých chyb uplynulého období.

Vina všech je kolektivní, i vinou jednotlivců, lze ji vysledovat a upřesnit. Ale za diktatury na to není, bohužel času. Vina je dlouho bez působení na city, jež ji mají avizovat a tlumit. Je holým nesmyslem, že účel světlí prostředky. Platnost tohoto tvrzení je časově jen velmi krátce efektivní, pak se obrátí v paradoxní protiklad a její hrot zasáhne citelně a trvale původce, realizátora, výsledek se v konečné fázi, i kdyby trvala staletí, projeví zcela negativně, jak se v našich dějinách několikrát stalo. Nejtrvanlivější zhoubné následky zanechává na lidech nehumánní jednání. Dnes, když se celý náš svět zbořil, (věřím, že dočasně) byť i na delší období, než si mnozí myslí a doufají, (pomůže podstatně velký společenský pohyb pracujících i celých národů mimo hranice našich zemí, kde jsou tyto síly ve stavu zrodu nebo kratičkého vývoje a v samém státu nejvyspělejších kapitalistických států) vezmou si z našich politování hodných chyb poučení s vystríhají se jich. Ne-li, dopadnou jako my. Vítězství, stagnace, ústup, porážka, následuje a bude následovat v různých variantách. Způsobili jsme svými činy chyby, jež jsou dočasně nenapravitelné, i když jsme za ně byli potrestáni a odpykali si tresty. Způsobili jsme lidem zbytečně velká utrpení a hluboký žal. Litujeme, litujeme a platíme svými životy.

V kontrarevoluci inteligence a studentů proti straně, nebylo teroru. Je příkladem úspěchu skvělého prudkého, ale kratičkého stupňovaného útoku pouhé propagandy, před tím jistě dlouhodobé a trpělivé (trvala jistě celých 20 let), a nadmíru inteligentně prováděné, alespoň ve svém vlastním jádru. Podceňování a šlapání inteligence do stavu méněcenné vrstvy, pasivní a loyální je holý nemarxistický nesmysl. Proud dělnických nálad proti inteligenci v samých počátcích diktatury, podporovaný polointeligenty, přispěl k rozpadu KSČ velmi podstatně. – Obsazení téměř všech velitelských a hospodářských i jiných míst systémem nepolitismu a kamarádskými klikami byl třetím hřebíkem do rakve strany, zvláště

¹²⁵ Tamtéž.

tam, kde šlo o kádry bez jakýchkoli odborných znalostí a vědění, kromě několika brožůrek nepochopených a nezažitých, neosvojených vědomím a poznáním.

Frázovitá šroubovaná ideologie místo živého slova, donekonečna opakovaná, zdánlivě přepolitizovaná a přitom výrazně nepolitická, nebyla přesvědčivým ryzím strhujícím pramenem osvětlení srdce a přesvědčením rozumu. Byl to umrtvující suchopár. Lenivost funkcionářů dávajících se kýmkoliv a jakýchkoliv kvalit radostně zastupovat v činnosti v masách – další negace.

Málo starosti a potřeby lidí bez ohledu na třídu a sociální skupinu nebo společenskou vrstvu a hrabivá starost o získání nejvyšších výsad pro sebe, jako stará šlechta, se v poslední době vždy výrazněji projevovalo a provalovalo. Skandální aféry, korupce všeho druhu, tutlaná a šmahem odpouštěná, aby se neodkryly další, to vše, rozdíl mezi slovy a činy, nás komunisty zhnusoval poctivým soudruhům, ne potom našim nepřátelům.

Ach, je toho mnoho, co rozrušilo náš život, život celého národa, až ke dřeni kostí.

Dnes jsme poraženi, pohrdáni, brzy budeme tupeni, pronásledováni, zavíráni, mučeni a popravováni.

Naše srdce, naše mysli jsou vyprahlé, práchnivina, jsme všemi opuštěni a vše opouštíme. Jsme sami. Atomizujeme se v zoufalé bloudící jednotlivce. Touláme se lesy, plní žalu a hořkosti.

Je nepochopitelné, že vše bylo tak snadné, k neuvěření snadné pro naše protivníky.

Všichni věří ve fungující ještě výbory aparátníků, kteří věří v udržení svých skvěle placených funkcí a řeční a řeční, ač jsou sami bezradní a vedení odevzdali bez odporu, jak byli zvyklí po celá léta předávat rozkazy a plány. Věší v kolektivnost a obrození strany. Ta není možná na řadu let, nepřijde-li silný impuls zvenčí.

On ovšem přijde. V tom je zákonitost a logika politiky, hnutí milionů, jak jsme mu svědky dnes a jež už v sobě nese nové zárodky odporu a odboje. Komunistické světové hnutí nikdo v příští dějinné etapě nezdočí. A to je v naší nejistotě a zoufalství z porážky naše jediná naděje budoucnosti pro příští pokolení malých lidí, z nichž jsme vzešli. Budou se zase vaše chyby, váš útlak soudruhů kupit a hromadit a stlačovat jako pružina k novému výbuchu. Brzo po vašem vítězství i vaše vlastní mládež přejde do opozice a půjde se světovou revoluční vlnou proti vám samým. Je to opět otázka 5, 10, 20, let. Za 20 let se doposud každý politický směr v Evropě, který se dostal k moci (s výjimkou Sovětského svazu) moci sám zbavil. Lépe, připraví se o ni svými chybami.

Dovedli jste nám chyby podsunovat a nalétávali jsme na vějičky. Kroutili jste nás přímo k chybám. I když naši mládež otupíte, ona poroste po svém, jako rostla vaše, a jejich kamarádi z vašich řad se k nim budou brzy připojovat.

Jste vzdělaní a chytří.

Bude to tedy dlouhý, tvrdý a urputný proces. Ale bude a projeví se. To je jisté.

Z proletářských rodičů jsem vzešel. Za proletáře jsem se bil a své vědomosti ze zpravodajské služby jsem využil, abych jim pomohl k vítězství.

Porážka mě zbavila duševní i tělesné rovnováhy.

Netupte, prosím, mou rodinu. Za nic nemohou.

Za své činy, jež byly, jak poznávám nyní, někdy zlé a špatné, jsem seděl 5 a 1/2 roku v žalářích jako přívěšek tzv. Spikleneckého centra Slánského. Souzen a odsouzen svými soudruhy. Za nic podle tehdejších názorů. Víím, že má skutečná vina ve vašich očích je stonásobně větší a oblodná, ač na ní mám jeden z nejmenších podílů. Podle nich jsem byl měkký, jinak by mě přece nebyli žalářovali. Bylo to bolestné a dlouhé utrpení.

Utrpení vašich lidí bylo ovšem početnější a stejně je patrně bolestné.

Nezasloužím si od vás nic než odsouzení a potupu. Odsouzení a výkonu předcházím vlastní rukou.

Vím, že mi vámi nebude nikdy odpuštěno.

Umřu smuten a v hanbě. Všichni mě budou tupit a hanět.

Co se stalo, nelze odčinit. Ani smrtí.

Bedřich Pokorný ukončil svůj život dobrovolně ve věku 64 let. „Internacionální pomoci“ armád Varšavské smlouvy se již nedočkal. V letošním roce uplynulo 100 let od jeho narození.